

Magyar Polgári Egyesület HUM, Sarajevo
(Mađarsko udruženje građana "HUM", Sarajevo)
Szerb Köztársasági Magyarok Egyesülete Magyar Szó, Banja Luka
(Udruženje Mađara RS "Magyar Szó", Banja Luka)

Új Dobos

Bosznia-hercegovinai magyarok kétnyelvű folyóirata-Dvojezični časopis bosanskohercegovačkih Mađara

Broj 7./7. szám

2013. szeptembere/septembar 2013.godine

Fotografije sa banjalučke posjete
književnika Bordása Győsóa
(Bordaš Đeze) i njegove supruge

Fényképek Bordás Győző író és
feleségének Banja Luka-i
látogatásáról

Új Dobos

7. szám, 2013. év szeptembere
Broj 7, septembar 2013. godine.

Časopis je besplatan.
A folyóirat ingyenes.

**Časopis zajednički izdaju:
A folyóirat közös kiadói:**

**A SZK-i Magyarok Egyesülete
Magyar Szó, Banja Luka** (Udruženje
Madara RS „Magyar Szó”, Banja Luka)

**Magyar Polgárok Egyesülete HUM,
Sarajevo** (Madarsko udruženje građana
„HUM”, Sarajevo)

**Fő- és felelős szerkesztők:
Glavni i odgovorni urednici:**

Milivojević Irena, predsjednica
„Magyar Szó”-a (a Magyar Szó elnöke)

Muratović Irma, predsjednica
„HUM”-a (a HUM elnöke)

**Szerkesztőség:
Redakcija:**

Bogosanović Julianna, Hadžikadunić
Estela, Homolya Borbála, Juhász-
Pašić Éva, Malešević Katarina, Pintér
Olivér, **Tóth Bojnik László (izvršni
urednik/vezető szerkesztő)** i/és Tóth
Bojnik Nevenka.

Saradnik iz Novog Sada/ Újvidéki
munkatárs: **Buzás Márta**
Telefon: 00378 (0)65 441 137
E-mail: ujdobos@magyarokbh.org

HUM

Sarajevo, Telefon: +378 031 222 763
E-mail: magyarbh@lol.ba

Magyar Szó

Banja Luka, Cara Lazara utca 20.
Telefon: +387 051 461 068
E-mail: snmrs05@yahoo.com
magyarszo@magyarokbh.org

NYOMTATVA /STAMPANO U:
300 primjeraka/példányban

Tekstovi, slike, elektronski nosioci informacija se
ne vraćaju.

Sadržaj:

Irena Milivojević Izveštaj o radu Udruženja Madara RS „Magyar Szó” za 2012. godinu	7
Irma Muratović Pregled aktivnosti HUM-a iz 2012. godine	11
Laslo Tot Bojnik Popis u Bosni i Hercegovini	14
Laslo Tot Bojnik Koliko nas je ostalo Madara u Bosni i Hercegovini?	19
Laslo Tot Bojnik Književno veče Bordaša Đezea u Banja Luci	23
Laslo Tot Bojnik TV Vojvodina 2 snimila je, u okviru emisije „Hallo TV”. kratke filmove o banjalučkim i sarajevskim Madarima	25
Jožef Taši Biblijska istorija i Božija uloga u tome	26
Uredništvo Obećanje za daljnju saradnju	29
Juliana Bogosanović Zadovoljna sam, kao članica mađarskog udruženja	31
Katarina Malešević Banjalučki Romeo i Julia	33
Nevenka Tot Bojnik Il' je patka il' je guska...	34
Viktorija Trkulja Poezija (<i>Izašao je iz štampe Atlas evropske lirike</i> , i pjesma Kataline Laćak)	35
Juliana Bogosanović Mađarska kuhinja (autorica recepta Aleksandra Đurović)	38

Tartalomjegyzék:

Szerkesztőség: Kedves Olvasó!	4
Milivojević Irén Beszámoló a Magyar Szó mult évi munkájáról	6
Muratović Irma A HUM 2012-ben végzett munkájának attekintése	9
Tóth Bojnik László Népszámlálás Bosznia-Hercegovinában	13
Tóth Bojnik László Hány magyar maradt Bosznia-Hercegovinában?	18
Tóth Bojnik László Bordás Győző irodalmi estje Banja Lukán	22
Tóth Bojnik László A Banja Luka-i és a sarajevói magyarokról a Vajdasági TV 2 rövidfilmeket készített	24
Tasi József A bibliai történelem és Isten szerepe abban	26
Angyal Ágnes A Banja Luka-i magyarokról	28
Szerkesztőség Igéret a további együttműködésre	29
Bogosanović Julianna Jó érzem magam a magyar egyesület tagjaként	30
Malešević-Feletár Katarina A Banja Luka-i Rómeó és Júlia	32
Trkulja Viktorija Költészet (Megjelent <i>Az európai költészet atlasza</i> és Latyák- Süli Katalin egy verse)	35
Bogosanović Julianna Magyar konyha (a receptek szerzője Đurović Alekszandra)	38

Naslovna strana: Magyar motívumok
Címoldal: Magyarorski narodni motivi

Kedves Olvasó!

Ezúttal nem késtünk el a folyóirattal!

Siettünk, hogy az Új Dobos a népszámlálás megkezdése előtt kerüljön az olvasók kezébe. Bosznia-Hercegovinában október 1-jétől 15-éig népszámlálásra, valamint a gazdaságok és a lakások összeírására kerül sor. Folyóiratunk 7. számának nagy része ezzel a témával foglalkozik. Gondolkodtunk is azon, hogy rendkívülinek minősítsük-e ezt a számot. Elálltunk ettől a szándéktól, mert a megszokott rovatok nagyobb részét így is biztosítani tudtuk.

Lapunk első oldalain egyesületeink elnöknőinek hagyományos évi beszámolóit olvashatók. Következnek a népszámlálással kapcsolatos cikkek. Itt nem részletezzük a témát, de mi is felhívjuk a magyar és magyar származású polgártársainkat, hogy ne habozzanak magyarnak vallani magukat. A cikksorozatot azokról a neves magyarokról, akiknek az életükben vagy munkásságukban jelentősebb bosznia-hercegovinai vonatkozások találhatók, ebben a számban nem sikerült folytatnunk. Ígérjük, hogy a következő számban ismét foglalkozunk majd ezzel a témával. A Magyar Szó egyesület új tagot, mi pedig új munkatársat kaptunk, Tasi József teológust Dobojból. Megkértük,

Vlada Republike Srbije

Grad Banja Luka

BETHLEN GÁBOR

Alapkezelő Zrt.

Támogatóink

vallási témákról írjon. Már ebben a számban megtalálható első cikke. Beszámolunk **Bordás Győző** ismert vajdasági író Banja Luka-i látogatásáról és sikeres kétnyelvű irodalmi estjéről a Banski dvor tanácstermében. Az irodalmi estet a **Szerb Köztársaság Művelődési és Oktatási Minisztériuma, a Banski dvor kultúrközpont és a Magyar Szó egyesület** szervezte. Hírt adunk a **Vajdasági TV 2** által, a **Halló TV** műsor keretében az **egyesületeinkről** készített kisfilmekről is. Irodalmi próbálkozásokkal ezúttal Tóth Bojnik Nevenka, Malešević-Feletár Katarina és Bogosanović Julianna jelentkeztek. Julianna írása tulajdonképpen folytatása alapító és idősebb tagjaink önéletrajzi cikksorozatának. A lírai oldalon az olvasó két magyar verset és azok szerb fordítását találhatja. A műfordító tiszteletbeli tagunk, **Fehér Illés**. A verseket a Szerb Köztársaság Nemzeti Kisebbségeinek Szövetsége által kiadott **Az európai líra atlasza** című verseskötetből válogattuk. Egy szép versel jelentkezett **Latyák-Süli Katalin** is. Bogosanović Julianna a szerzője a magyar konyhának szentelt oldalaknak.

Végül ismételten kérjük az Olvasót, hogy aktívan vegyen részt a magyarok egyetlen bosznia-hercegovinai lapjának elkészítésében. Azért létezik ez a folyóirat, hogy hozzájáruljon a magyar nyelv megőrzéséhez. Ezt a célt pedig akkor leszünk képesek elérni, ha nemcsak olvasunk, hanem **írunk** is nyelvünkön, elődeink nyelvén mindig, amikor erre lehetőség nyílik. Az Új Dobos pedig egy jó lehetőség.

Köszönetet mondunk a Szerb Köztársaság Művelődési és Oktatási Minisztériumának és Banja Luka városának a Banja Luka-i Magyar Szó és a sarajevói HUM egyesületek közös folyóirata, az Új Dobos 7. számának anyagi támogatásáért. Hálásak vagyunk azért a támogatásért is, amelyet a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. (Budapest) nyújtott.

A Szerkesztőség

Magyar Szó egyesület tagjai sokat dolgoztak 2012-ben

Ami a 2012. évre tervezett programok megvalósítását illeti, elégedettek lehetünk. A projektumokra igényelt pénzt ugyanis időben megkaptuk. **Ezért köszönettel tartozunk Banja Luka város Közigazgatási Központjának, a Szerb Köztársaság Oktatási és Művelődési Minisztériumának, valamint a Bethlen Gábor Alapítványnak.**

A következő projektumokat valósítottuk meg:

Március végén a macedón és az olasz egyesületek képviselőivel meglátogattuk a pulai Móricz Zsigmond magyar testvéregyesületet. Hasznos út volt ez számunkra, hiszen a társalgáson kívül véleménycserét folytattunk, és megállapodtunk a további együttműködésben. Alkalmunk volt megismerkedni a zágrábi és az adai magyarok képviselőivel is.

Áprilisban vendéglátók voltunk, nálunk jártak a budapesti baráti egyesület tagjai, akik viszonzták a látogatást. Bemutattuk városunk és környéke nevezetességeit. Négy felejthetetlen napot töltöttek városunkban, és mint mondták, el voltak ragadtatva vendégfogadásunkkal. Továbbra is folytatjuk az együttműködést és a közös munkát.

Pála

Felvettük a kapcsolatot a Banja Luka-i Pelagić Művelődési Egyesülettel, megállapodtunk a hosszú távú együttműködésben. A művelődési egyesület tagjai begyakorolják majd a magyar táncokat, a tamburazenekaruk pedig magyar népdalokat fog játszani, így egyesületünk nevében fognak fellépni azokon a rendezvényeken, ahol a kisebbségek mutatják be tevékenységüket. Ilyen rendezvény lesz a Szerb Köztársaság Kisebbségei Tevékenységeinek Banja Luka-i Szemléje is. Ezen a rendezményen Brams: 5. magyar tánc lesz a programon. Ezáltal a jövőben kiküszöböljük a magas költségekkel járó külföldi művelődési egyesületek fellépését. A projektumhoz szükségesek bizonyos anyagi eszközök a népviseletek

A Pelagić ME tamburazenekara

beszerzésére, a koreográfus fizetésére stb. A tamburazenekar 2012-ben már fellépett egyesületünk nevében a nemzeti kisebbségek említett kulturális szemléjén, akkor ismert magyar népdalokat adott elő.

Szeptemberben Szegedre utaztunk, ahol három felejthetetlen napot töltöttünk. Tanulságos és hasznos út volt ez számunkra, sokáig emlékezünk majd rá.

Fehér Illés

Október 2-án Fehér Illés író és fordító irodalmi estjét szerveztük meg, magyar költők szerelmes verseivel és azok szerb fordításaival. A fordítóval jött Szögi Csaba, aki magyarul olvasta fel a verseket Fehér Illés Ezüst híd (Srebrni most) című verseskötetéből. A verseket szerb fordításban Đorđe Marković, a Nemzeti Színház kiemelkedő tagja szavalta. Ezt az eseményt a nyelvek nemzetközi napja keretében szerveztük a Szerb

Köztársaság Nemzeti Egyetemi Könyvtárában. Az újvidéki Magyar Szó napilap részletesen írt erről az eseményről.

Megjelent kétnyelvű folyóiratunk, az Új Dobos 6. száma, amelyet közösen szerkesztünk a sarajevói magyar HUM egyesülettel. A folyóirat 44 oldalon és 300 példányban készült. Honlapunk (www.magyarokbh.org) is él és már megszokottá vált.

Mint minden évben, úgy tavaly is megünnepeltük a karácsonyt és az újévi ünnepeket, karácsonyi énekekkel és újévi mulatsággal. A felsorolt projektumok mellett egyesületünk népszerűsítésén munkálkodtunk, hirdetéseket, felhívásokat tettünk közzé a napilapokban.

Külső munkatársat, vajdasági koreográfust hívtunk megbeszélésre a Pelagió Művelődési Egyesülettel kezdődő együttműködés megkezdése céljából. A koreográfus tanácsokkal szolgált a néptáncokkal, népviselettel és a koreográfiával kapcsolatban.

Doroszló és Gombos (Bácska) népviselete

Az említettek mellett minden hónap első csütörtökén rendszeresen találkoznak egyesületünk tagjai, megtárgyaljuk a lényeges kérdéseket, a programok végrehajtására és megoldására vonatkozóakat. Ezeken az összejöveteleken magyarórát is tartottunk. Továbbra is dolgozunk a nemzeti identitás megőrzésén és a magyar kultúra bemutatásán Bosznia-Hercegovinában. Társalgunk polgártársainkkal, függetlenül attól, hogy milyen valláshoz és nemzethez tartoznak.

Az alkalmat kihasználva kérjük a szeretett magyar honfitársainkat, hogy a közeledő népszámláláson az

A magyar nyelv egy tanfolyamán

összeírónak habozás és félelem nélkül mondják meg nemzetiségüket, irassák a kérdőívbe, hogy magyarok. Ahogyan Varga Imre a Magyar Köztársaság volt sarajevói nagykövete mondta egyesületünkbe tett egyik látogatásakor: „Legyetek büszkék származásotokra, tiszteljétek őseiteket és szabadon modjátok, hogy magyarok vagytok.” Nagyon fontos tudni, hogy mennyien vagyunk ebben az új hazánkban.

Végül felszólítom a magyarokat és a magyarokkal rokonszenvező polgártársainkat, akik még nem csatlakoztak hozzánk, hogy látogassanak meg bennünket Banja Lukán, a Cara Lazara utca 22- es számú épületben, szívesen várunk mindenkit.

Milivojević Irén

Mnogo su radili članovi Magyar Szóa u 2012. godini

Sa ostvarenim rezultatima u vezi plana i programa za 2012 god., možemo biti veoma zadovoljni, pošto je i priliv sredstava za projekte bio zadovoljavajući. Zahvalni smo **administrativnoj službi grada Banja Luke, Ministarstvu za prosvjetu i kulturu Banja Luka i Fondaciji Bethlen iz Budimpešte za finansijska sredstva koja su nam dali.**

Kratko bih opisala projekte koje smo ostvarili :

Članovi udruženja Magyar Szó u Puli

znamenitostima našeg grada i okoline. Proveli su četiri nezaboravna dana u našem gradu. Oduševljeni su bili i prijemom i lijepim provodom i mi dalje nastavljamo našu saradnju i zajednički rad.

Tamburaši KUD Pelagić Banja Luka

Krajem marta mjeseca, bili smo u posjeti našem bratskom udruženju „Moricz Zsigmond” u Puli. Na put smo krenuli sa predstavnicima još dva udruženja i to sa udruženjem Makedonaca i udruženjem Italijana. Bilo je to korisno putovanje jer smo se družili, razmijenili mišljenja i dogovorili se o daljnjem zajedničkom radu. Imali smo prilike da se upoznamo i sa predstavnicima Mađara iz Zagreba i Ade .

U aprilu su nam došli u uzvratnu posjetu naši prijatelji, članovi udruženja iz Budimpešte, čiji smo bili i mi gosti u Mađarskoj. Upoznali smo ih sa

Uspostavili smo saradnju sa KUD „Pelagić” iz Banja Luke i dogovorili se o dugoročnoj saradnji, tako što će njihovi članovi naučiti mađarske igre, a tamburaški orkestar uvježbati mađarske narodne pjesme, pa će nastupati u ime našeg udruženja na manifestacijama koje se priređuju u okviru Smotre stvaralasta nacionalnih manjina Republike Srpske. Tako ćemo izbjeći velike troškove dovođenjem stranih kulturno-umjetničkih društava. Za ovaj projekat potrebna su izvjesna finansijska sredstva, kao što su nabavka narodnih nošnji, plaćanje koreografa, itd. Tamburaški orkestar je nastupio na smotri kulturnih aktivnosti nacionalnih manjina u ime udruženja Mađara, sa splotom narodnih pjesama.

U septembru smo putovali u našu maticu u Segedin, gdje smo proveli tri nezaboravna dana. Bilo je poučno i korisno putovanje koje ćemo pamtiti dugo.

Organizovali smo 2. oktobra književno veče sa Fehér Illésom, piscem i prevodiocem mađarskih ljubavnih pjesama na srpski jezik. Sa njim je bio i mladi pjesnik Szögi Csaba, koji je na mađarskom jeziku čitao pjesme iz zbirke Fehér Illésa „Ezüst híd” (Srebrni most). Inače je novinar dnevnih novina u Novom Sadu i opširno je pisao o ovom događaju u svom listu. Srpske prevode pjesama recitovao je istaknuti član ansambla Narodnog pozorišta Đorđe Marković. Ovaj događaj je bio u sklopu dana jezika, a održan je u Narodnoj univerzitetskoj biblioteci Republike Srpske.

Izdali smo 6-ti broj našeg dvojezičnog časopisa Új Dobos, koji zajedno izdajemo sa članovima udruženja Mađara HUM iz Sarajeva. List je napisan na 44 stranica i otštampan u 300 primjeraka. Saživjela je i naša web-stranica (www.magyarokbh.org)

Kao i svake i ove godine smo obilježili božićne i novogodišnje praznike, uz prigodan program, lijepu pjesmu i veselje.

Angažovali smo spoljnog saradnika koreografa iz Vojvodine za razgovore sa KUD Pelagić i pokretanje saradnje i savjeta u vezi igara, nošnji i koreografije.

Sem ovih projekata radili smo na omasovljavanju našeg udruženja, davanjem oglasa u našim dnevnim novinama. Svakog prvog četvrtka u mjesecu smo imali redovna druženja sa članovima našeg udruženja, kada smo se dogovarali oko realizacije i rješavanja svih važnih pitanja. Na tim druženjima smo držali i časove mađarskog jezika.

Nastavićemo raditi na održanju našeg nacionalnog identiteta, predstavljanju mađarske kulture na ovim prostorima i družiti se sa našim dragim sugrađanima, bez obzira na vjersku i nacionalnu pripadnost.

Ovom prilikom molimo svoje drage sunarodnike Mađare, da prilikom predstojećeg popisa stanovništva, bez ustručavanja i nekog straha, izraze svoju nacionalnu pripadnost, to jeste, da napišu da su Mađari. Gospodin ambasador Republike Mađarske Varga Imre prilikom jedne njegove posjete našem udruženju rekao: „Budite ponosni na svoje porijeklo i odajte poštovanje svojim precima i recite slobodno da ste Mađari“. Od velike je važnosti, da znamo koliko nas ima na ovim prostorima.

Koristim priliku i ovog puta, da pozovem Mađare i naše simpatizere koji nisu nam se još pridružili, da nas posjete u ulici Cara Lazara br 22 u Banja Luci. Srdačno vas očekujemo!

Irena Milivojević

Mađarska narodna nošnja iz Vojvodine

HUM:

Figyelembe véve a sok problémát, a 2012. évet sikeresnek tekinthetjük

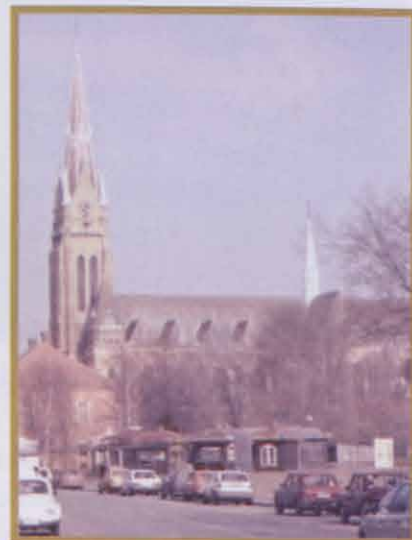

Kedves Új Dobos barátaim!

Mindenekelőtt azokhoz szeretnék szólni, akiknek ereiben magyar vér csörgedez.

Valójában magamról szeretnék valamit elmesélni.

Topolyán születtem, édesanyám boszniai származású, édesapám pedig magyar. Sarajevóban éltem, de minden nyári szünidőben Topolyán a nagymamámnál voltam. Ő tanított meg magyarul, és amit nyáron megtanultam, hogy ne felejtsem el, otthon édesapámmal továbbra is magyarul beszéltünk. Édesanyám nagyon büszke volt arra, hogy a gyerekei sokoldalúak, hogy két nyelvet beszélnek, és mind a két kultúrát ismerik. Szerettem a csárdást és a paprikást, meg szívesen hallgattam Zdravko Čolić dalát a „magyar lányról”. Kétnyelvűségemet előnynek éreztem, és büszke voltam a magyarságomra. Természetesen, volt olyan időszak is az életemben, amikor egyszerűen szerettem volna „beleilleszkedni, eltűnni a többségben”, amikor azt hittem, jobb a többséghez tartozni, de ezzel az érzéssel egyszerűen megszűntem én lenni.

Topolya

Csatlakoztam a Magyar Egyesülethez, és visszatért a régi fiatalsági büszkeség, az, hogy magyar vagyok. Újból jól éreztem magam, tudok magyarul beszélni, magyar zenét hallgatok, csárdást táncolok, a családomnak magyar ételeket készítek, és nem felejtettem el, ki vagyok. Boldog vagyok, amikor ezt az érzést sikerül felébreszteni másokban is, különösen a gyerekeinkben.

Tekintet nélkül az elfoglaltságomra, mindig találok időt az én magyarjaimra, mert ezzel a saját identitásomat is bizonyítom.

Életemnek ezt a részét azoknak meséltem el, akik még talán azon gondolkoznak, hogy a küszöbönálló népszámláláskor vállalják-e magyarságukat. Tehát kisebbség lesznek-e, vagy pedig a többséghez tartozzanak, és ezzel elvesztik énjüket, és egyben elveszítjük a lehetőséget is arra, hogy kisebbség legyünk Bosznia-Hercegovinában.

Március 15-ei ünnepély

Most pedig folytatom a beszámolót a HUM Magyar Egyesület 2012. évi aktivitásairól.

Márciusban a Ferenc-rendiek segítségével otthonunkban megünnepeltük március 15-ét, a magyar nemzeti ünnepet tagjaink közreműködésével szerény alkalmi programmal.

Június utolsó vikendjén Budakalászon tartották meg a kárpátaljai magyarok összejövetelét, melyen a mi egyesületünkől Vég Zoltán vett részt. Két napig tartott a barátkozás, beszélgetés és tapasztalatcsere, valamint az egyesületek aktivitásáról szóló tájékoztató. Újból elismerést kaptunk a X. Civil Akadémia 2011. évi találkozó szervezéséért.

Međugorjéba. A rendezvény fénypontja vendégeink fellépése volt a Baščaršijske noći keretein belül, ahol szép sikert arattak a szarajevói nézők előtt.

*Goldschied
József*

A sikeres kivitelezés – az anyagi gondok ellenére – elsősorban Pašić Juhász Évának, az egyesület tagjának köszönhető, a budapesti Égtájak Egyesületnek Goldschied Józseffel az élen, valamint a Magyar Nagykövetségnek és a SarajevoArt-nak.

2012 augusztusában fiataljaink Budapestre utaztak, a Vendégségben Magyarországon elnevezésű program keretében az egész világ magyar ajkú fiataljai itt találkoztak. A vendégeskedés hét napig tartott, ahol a régi barátok mellett új barátságokat is kötöttek. Szép szállás, történelmi kirándulás, valamint éjszakai hajózás a Dunán volt műsoron, majd augusztus 20-án a látványos tűzijátékot tekintettük meg.

XI. Civil Akadémia Brünben

Novemberben Brünben, Csehországba utaztunk a XI. Civil Akadémia találkozójára, ahol az ottani magyar egyesület vendégei voltunk. Sok hasznos tudnivalót hallottunk tőlük az egyesület munkájáról, mivel ők is, akárcsak mi, kis egyesületnek számítanak. Házigazdáink mindent megtettek annak érdekében, hogy jól érezzük magunkat. Bemutatták történelmi és kulturális látványosságaikat. Brünni utazásunkról már beszámoltunk az előző számunkban.

A 2012. év végét együtt ünnepeltük az egyesületünk tagjaival.

Végül is hozzátenném még, hogy az egyesület aktivitásához szükséges pénzt egyre nehezebb előteremteni. Demoralizál a végtelenül komplikált tervek kidolgozása, a jóváhagyott összegek folyamatos csökkentése stb. Mégis, figyelembe véve egyesületünk kisszámú aktív tagját, és a sok problémát, a 2012. évet mégis sikeresnek tekinthetjük.

HUM tagjai: Éva, Irma és Snezsa

Muratović Irma
Fordította: Klisarić Zsuzsanna

Obzirom na probleme sa kojima se susrećemo, možemo biti zadovoljni ostvarenim aktivnostima u 2012-oj godini

Dragi moji Dobošari!

Na početku, želim da se obratim svima Vama, čijim venama teče mađarska krv!

Ustvari ispričat ću vam svoju priču!

Rodila sam se u Bačkoj Topoli, majka mi je Bosanka, a otac Mađar. Živjela sam u Sarajevu, ali svako ljetno sam provodila u Topoli kod bake, od koje sam naučila mađarski, a da ga ne zaboravim sa tatom uvijek pričala. Moja mama je bila ponosna, što njena djeca govore oba jezika i poznaju obje kulture.

Sarajevo

Voljela sam čardaš i paprikaš, i bilo mi je baš drago kad mi zapjevaju onu Čolinu „Slatka mala Mađarica...“. Smatrala sam i osjećala da je to moja prednost i bila sam ponosna na svoje mađarsko porijeklo. Bilo je i perioda u životu kada sam se željela „utopiti u masu“, kada sam mislila da je bolje biti „većina“, ali tada sam osjećala da gubim ono svoje „JA“.

Kroz aktivnost u Udruženju Mađara, vratio se onaj mladalački ponos, na to što sam Mađarica! Opet sam se osjećala dobro, jer pričam mađarski, jer slušam mađarsku muziku, plešem čardaš, pripremam mađarske specijalitete i što nisam dopustila da zaboravim svoje porijeklo. Činilo me sretnom, kad taj

osjećaj probudim i kod drugih, a naročito kod naše djece. Bez obzira na moje obaveze, našla sam vremena za svoje Mađare, jer na taj način njegujem i svoj identitet!

Ovaj dio svoje priče sam ispričala svima onima, koji se dvoume, da li se izjasniti na popisu stanovništva, kao Mađar, tj. manjina, ili se utopiti u većinu i izgube svoje „JA“, a ujedno smanjiti mogućnost da naša zajednica uopšte bude nacionalna manjina u BiH!

Éva Juhász-Pašić

Sada nastavljam sa aktivnostima udruženja Mađara „HUM“ u 2012.-oj godini.

U martu smo u prostorijama Franjevačkog samostana, obilježili mađarski nacionalni praznik 15. Mart, prigodnom priredbom, u organizaciji članova našeg udruženja.

Zadnji vikend u junu je vrijeme susreta u Budakalászu (Budakalás), gdje se okupe Mađari iz Karpatskog regiona i u dvodnevnim razgovorima, razmijene iskustva i predstave svoje aktivnosti iz prethodne godine, gdje je Vég Zoltán (Veg Zoltan) predstavljao naše udruženje. Još jednom smo dobili priznanje za organizaciju X. susreta Civilne akademije u Sarajevu 2011.-te godine.

Najveća aktivnost našeg udruženja, u ovoj 2012.-oj godini je, realizacija projekta pod imenom... **Gdje granice ne razvajaju nego spajaju ...** u okviru kojeg smo od 27. do 29.07. bili domaćini mađarskih folklornih grupa, „Ördögborða“ (Erdegborda) iz Rumunije, „Nádas“ (Nadaš) iz Slovačke i „Vajdasági nagyzenekar“ (Vojvođanski veliki orkesztar) iz Srbije. Potrudili smo se da im trodnevni boravak u našoj zemlji ostane u što ljepšem sjećanju, organizujući posjetu istorijskim, kulturnim i vjerskim znamenitostima Sarajeva, Mostara i Međugorja. Vrhunac je bio njihov nastup 28.07., pod imenom

„Veće mađarskog plesa i čardaša“ u sklopu manifestacije „Bašćaršijske noći“, na centralnoj pozornici, gdje su oduševili veliki broj prisutnih Sarajlija.

Bez obzira na veliki broj problema, prvenstveno finansijskih, zasluge za organizaciju kao i uspješnu realizaciju ovog projekta imaju: ispred našeg udruženja gospođa Juhász-Pašić Éva (Juhas-Pašić Eva), „Égtájak egyesület“ (Egtajak egyesilet), udruženje iz Budimpešte, na čelu sa gospodinom Goldschmied Józsefom, (Goldšmid Jožef), Mađarska ambasada u Sarajevu i SarajevoArt.

I ove godine su naši mladi u avgustu putovali u Budimpeštu, na Susret omladine mađarskog porijekla iz cijelog svijeta. Sedmodnevno druženje sa već starim prijateljima i upoznavanje novih, je najznačajniji dio ovog susreta. Ugodan smještaj, obilazak mnogih istorijskih znamenitosti, noćna plovidba Dunavom, veliki vatromet 20-og Avgusta, je iznova bio izuzetan doživljaj.

Budimpešta

Druženje u Brnu

U novembru mjesecu smo otputovali u Brno (Češka), na XI susret Civilne akademije, gdje smo bili gosti tamošnjeg Udruženja Mađara. Dobili smo mnogo korisnih informacija o načinu rada njihovog udruženja, koje je relativno slično našem, jer ima mali broj članova. Imali smo divne domaćine, koji su se maksimalno potrudili da nas ugoste i upoznaju sa istorijskim i kulturnim znamenitostima njihovog grada i okoline. Više detalja o našem boravku u Brnu, imali ste prilike čitati u prošlom broju našeg lista.

Na kraju 2012. godine smo proslavili nadolazeće praznike, zajedničkim druženjem.

Ono što na kraju svog izvještaja o aktivnostima moram reći, je da postaje veoma teško, obezbijediti minimum finansijskih sredstava, za realizaciju bilo kakvog projekta. Demoralise izuzetno komplikovana procedura izrade projekata, kao i nerazumno umanjene, odobrenih sredstava za njihovo ostvarenje. Ipak obzirom na mali broj aktivnih članova i problema sa kojima se susrećemo,

možemo biti zadovoljni ostvarenim aktivnostima u 2012.-oj godini.

Irma Muratović

Hány magyar maradt Bosznia-Hercegovinában?

Attól tartunk, hogy az ideai népszámlálás a magyarok számának jelentős csökkenését fogja jelezni

A közelgő népszámlálást várva – amely a tervek szerint 2013. október 1-jétől 15-éig fog tartani –, felvetődnek a kérdések az eddigi bosznia-hercegovinai népszámlálásokkal kapcsolatban. Korábban mennyi magyar élt itt, hányan vagyunk ma... Elhatároztam, hogy ezzel a témával foglalkozom.

A legrégebbi népszámlálást Bosznia-Hercegovinában a tizenhetedik század elején végezte a Török Birodalom, a balkáni országok fölötti fönnhatósága idején. Ezek a listák (defterek) szandzsákonként, az akkori közigazgatási egységekként íródtak. Az Osztrák–Magyar Monarchia Bosznia-Hercegovina 1878. évi megszállása után kezdte meg az egész területre kiterjedő átfogó népszámlálást. Az első modern, tudományosan lebonyolított népszámlálásra Bosznia-Hercegovinában 1879-ben került sor.

Bosznia-Hercegovina minden eddigi népszámlálására vonatkozó adatok egy részét – külön oszlopban a magyarok lélekszámával – az alábbi táblázatban találhatjuk:

A népszámlálás éve	Bosznia-Hercegovina területe a népszámláláskor	A lakosság száma	Nő	Férfi	Ebből magyarok
Osztrák-Magyar Monarchia					
1879	51.246 km ²	1.158.440	550.651	607.789	Nincs adat ¹⁾
1885	51.246 km ²	1.336.091	631.066	703.025	
1895	51.246 km ²	1.568.092	739.902	828.190	
1910.	51.200 km ²	1.898.044	903.192	994.854	62.541 ²⁾
Jugoszláv Királyság					
1921	51.200 km ²	1.890.440	924.231	966.209	2.577
1931	51.564 km ²	2.323.555	1.138.515	1.185.040	_____ ³⁾
JSzN/JSzSzK					
1948	51.200 km ²	2.564.308	1.327.376	1.236.932	532
1953	51.221 km ²	2.847.459	1.461.900	1.385.559	1.140
1961	51.197 km ² ,	3.277.948	1.678.238	1.599.665	1.415
1971	51.197 km ²	3.746.111	1.911.511	1.834.600	1.262
1981	51.197 km ²	4.124.256	2.073.343	2.050.913	945
1991	51.197 km ²	4.377.033	2.193.238	2.183.795	893

1) Az osztrák–magyar hatóság a lakosságot csak vallási hovatartozásuk szerint írta össze.

2) Az adat a **magyar állampolgárok** száma. Feltételezzük, hogy ezeknek az polgároknak csak a fele magyar, a többiek szerbek és horvátok Dél-Magyarországból és a szomszédos Horvátországból.

3) Nem található adat. Jugoszlávia 1929-ben bánóságokra való területi átszervezése miatt az 1931-es összeírás listáit átszámolni szükséges a korábbi (vagy a jelenlegi) Bosznia-Hercegovina területére. Ha a kisebbségek számáról léteznek is ilyen adatok, azok nem elérhetők a nyilvánosság számára.

Mint a fenti táblázatból látható, mi bosznia-hercegovinai magyarok, közvetlenül az első világháború előtt voltunk a legszamosabbak, de létszámunk akkor sem haladta meg a 30 000 főt. Ha mostani szemszögből mérlegeljük a magyarok és az etnikai kisebbségek számát, akkor lenyűgöző ez a szám. Ha figyelembe vesszük azt a tényt, hogy Bosznia-Hercegovina megszállásától az első világháborúig 36 év telt el, és ezek az évek a viszonylag nagy beruházások, a képzett munkaerő és tisztviselők kedvező konjunktúrájának ideje volt, akkor úgy tűnik, **hogy kevés magyar kísérelte meg kihasználni a „boszniai lehetőséget”**

személyes prosperitása céljából. A fenti tények mellett ismert azt is, hogy közel három évtizedig az osztrák–magyar megszállását követően Bosznia-Hercegovina kormányzói magyarok (Kállay Béni, Burián István) voltak, így valószínű volt az állami hatóságok segítése is. Tudjuk, hogy később, 1909-ben (az 1908-as annexió után), a magyar kormány a magyar diaszpóra¹ támogatására készült program alapján anyagilag és minden egyéb módon segítette Bosznia-Hercegovina magyarjait. A segítséget a **Julián Egyesület**, egy magyarországi civil szervezet közvetítette. Meg kell jegyezni, hogy a támogatás kizárólag az oktatás és a kultúra terére szült, az anyanyelv, a szokások megőrzése érdekében. Már előbb maguk a bosznia-hercegovinai magyarok is szervezkedtek, megalakítva civil szervezeteiket az asszimiláció elleni küzdelem céljából. Így már **1905-ben** megalakult a **Szarajevói Magyar Egyesület**, **1910-ben** a **Mosztári Magyar Egyesület** és a **Brcskai Magyar Egyesület**. A Julián Egyesület, együttműködve a helyi magyar szervezetekkel, a magyar kormány programjának kereteiben, egy óvodát, több általános és egy középiskolát alapított és állított közszolgálatba. Most csak megemlítjük, mert ez a téma külön figyelmet érdemel: a magyaroknak nem volt területi telepítése Bosznia-Hercegovinában, Vučijak falu (Prnjavor mellett) kivételével.² A magyar iskolák megnyitása nagy eredmény volt, ha figyelembe vesszük, hogy abban az időben a bosznia-hercegovinai gyerekeknek csak mintegy 15%-a járt iskolába, és hogy az egész Mostarnak, a magyar óvoda megnyitása idejében, csak egy óvodája volt.

Helység	Az oktató és nevelő intézet	Megnyitás éve	A megnyitáskor a tanulók száma	Ebből magyarok
Sarajevo	Elemi isola	1911	180	68
Mostar	Elemi isola	1911	100	Nem jutottunk adathoz
Mostar	Óvoda	1911	34	Nem jutottunk adathoz
Zavidovići(Gregersen)	Elemi isola	1911		Nem jutottunk adathoz
Brčko	Elemi isola	1912	90	90
Bjelina (Ljeljenče)	Elemi isola	1912	82	75
Mostar	Középiskola (tanfolyam)	1913	54*	Nem jutottunk adathoz
Vučijak	Elemi isola	1913	Nem jutottunk adathoz	Nem jutottunk adathoz

* Ez az adat 1914-es

Nem szabad elhallgatni azt sem, hogy elég sok ellenséges támadás érte a Julián Egyesületet tevékenysége miatt. A fő vád az volt, hogy Magyarország a szláv gyerekeket magyarosítja az iskolákban. Az igazság az, hogy a magyar iskolákba, a magyarok mellett, mindenféle nemzetiségű gyerek is beiratkozott (a szülők kívánsága szerint), emellett a tanítás ezekben az iskolákban három nyelven folyt (magyarul, szerb-horvát-bosnyák nyelven és németül), a hitoktatást is külön-külön szervezték meg a katolikus, az ortodox vallásúak és a zsidók számára. Ha volt is kísérlet a tanárok részéről a magyarosításra, ez, tekintettel a kevés tanulóra, nem jelenthetett semmi valós veszélyt a szláv környezetre. Más dolog az, hogy ezek az esetleges kísérletek nem voltak ellentétben az Osztrák–Magyar Monarchia nagyhatalmi-imperialista céljaival. A támadásokat, elsősorban a horvát sajtó részéről, nem a magyarosítás reális veszélye indította meg, hanem az évszázados horvát törekvés a magyar hegemonia ellen, a Magyarországtól való függetlenség kivívása érdekében. A szerb és a horvát nacionalisták is igényt tartottak Bosznia-Hercegovinára (vagy legalábbis egy részére), így az osztrákok (németek) vagy a magyarok minden tevékenységét ebben az országban ellenségesen fogadtak. Nem szabad elfelejteni, hogy a bosnyákok többsége az Osztrák–Magyar Monarchiát megszállónak minősítette, tekintet nélkül az államigazgatás korszerűsítésére, az iparosítás megkezdésére, az utak és vasutak építésére. A „magyarosítás” miatti elégedetlenség végül is 1912-ben, Szarajevóban komoly tüntetéssé fajult... Mindebből látható, hogy milyen nehézségekkel járt a magyar iskola alapítása az akkori Bosznia-Hercegovinában, a kedvezőtlen társadalmi és politikai légkör miatt.

Az iskolák mégis fennmaradtak, sőt az utolsó békeévekben, a világháború előtt, a magyar iskoláknak közel 1000 diákja volt. A világháború vége felé, de különösen utána, a magyarok többsége elhagyta Bosznia-Hercegovinát. Így a helyi magyarság korábban elért eredményei, az anyanyelvi oktatás és az egyesületi szerveződés nem volt hosszú életű. A Jugoszláv Királyságban az ipari tevékenység ismét vonzott bizonyos számú magyart a Vajdaságból Bosznia-Hercegovinába. Az ideérkezettek száma azonban nem kompenzálta a távozókét és az asszimilációt. Így nem csoda, hogy a második világháború után, **1948-ban, csak 532 magyar** volt Bosznia-Hercegovinában!

A Jugoszláv Szövetségi Népköztársaságban (az új társadalmi rendű állam), a komoly iparosodás kezdete miatt, ismét szükség volt szakmunkásokra és képzett tisztviselőkre Bosznia-Hercegovinában. Ekkor a szakmai munkavállalók a Vajdaságból viszonylag nagy számban költöztek a bosznia-hercegovinai városokba. Köztük sok magyar is volt. Számos magyar egyemista a diploma megszerzése után családot alapított, és itt is maradt. 1961-ig megháromszorozódott a magyarok létszáma.

Sajnos, az erős asszimiláció és 1981-től Bosznia-Hercegovina viharos politikai színtere a magyarok számának folyamatos csökkenéséhez vezetett. Ez a tendencia folytatódott az utolsó népszámlálásig, 1991-ig. Majd egy nagyon kíméletlen és szerencsétlen háború tört ki Bosznia-Hercegovinában... Sok magyar, mentve a puszta életet (vagy a golyók vagy az éhség miatt) visszatért a Vajdaságba. Többnyire a vegyes házasságokban élő magyarok maradtak továbbra is itt. Hány magyar maradt Bosznia-Hercegovinában? Attól tartunk, hogy az idei népszámlálás a magyarok számának jelentős csökkenését fogja jelezni.

Itt voltunk a középkorban és újra megjelentünk az iparosodás korában. Szomorú lenne – nemcsak a magyarok számára, hanem Bosznia-Hercegovina népei és a többi nemzeti kisebbség számára is – ha megint eltűnnénk erről a területről. Tehetünk-e valamit, hogy megállítsuk (vagy legalábbis lelassítsuk) a magyarok eltűnését Bosznia-Hercegovina területéről? Igen, tehetünk, mégpedig az asszimiláció elleni harccal. A két magyar egyesületnek még nagyobb figyelmet kellene fordítania a fiatalokra. Minden egyén elsősorban a saját családjában kell hogy küzdjön az asszimiláció ellen. A gyermekek nemzeti öntudatára a magyar nyelv tudása és használata hat legjobban. Folytassuk, vagy kezdjük el a magyar nyelv gyakorlását még ma!

Tóth Bojnik László

1) A magyar kormány a főleg Amerikába és Nyugatra költözött magyarságnak tervezett segíteni nemzeti öntudatuk megőrzése céljából. Idővel a szlavóniai és a bosznia-hercegovinai magyarokra is kiterjedt a segítség az erre a célra alakított Julián Egyesület közvetítésével.

2) Sajnos, a vučijaki telepített magyarok leszármazottai jelen voltak 1942-ben a prnjavori usztrasák vérontásánál egy környékbeli falucskában. Ez az esemény után nagyobb részük, a lelkiismeret vagy az esetleges bosszútól való félelem miatt, elhagyta otthonát és Magyarországra költözött.

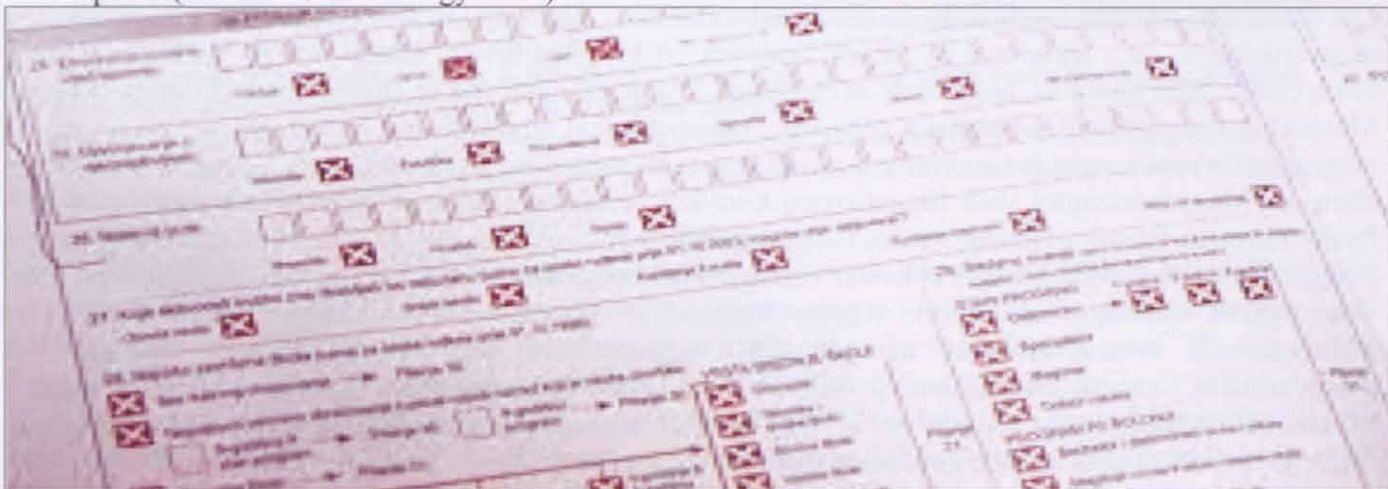
Fölhasznált források:

1 Makkai Béla: Magyar szórványgondozás Bosznia-Hercegovinában. In: Regio. Kisebbség, politika, társadalom. 1995. 6. évfolyam, 3.szám. (Tóth Bojnik László:Ezt a tanulmányt minden bosznia-hercegovinai magyarnak el kellene olvasnia!)

2 Hamdo Camo: Bosna i Hercegovina pod Austro-Ugarskom 1878–1914.

3 Prnjavor kroz istoriju www.prnjavor.info/forum (Svjedočenje Stake Petrović)

4 Wikipédia (statisztikai adatok egy része)

Koliko nas je Mađara ostalo u Bosni i Hercegovini?

Pribojavamo se, da će ovogodišnji popis iskazati daljnji pad broja Mađara

Očekujući predstojeći popis stanovništva (koji se planira sprovesti od 01. do 15. oktobra 2013. godine), nameću se pitanja vezana za dosadašnje popise u Bosni i Hercegovini, ali i o broju Mađara u ranijem periodu. Koliko nas ima danas? Odlučio sam malo istraživati po ovoj temi.

Najstariji popis stanovništva Bosne i Hercegovine datira još sa samog početka sedamnaestog stoljeća, a sproveden je u vrijeme turske vladavine nad balkanskim zemljama. Ovi popisi – defteri su rađeni po sandžacima, tadašnjim upravnim jedinicama. Sa okupacijom Bosne i Hercegovine od strane Austro-Ugarske Monarhije 1878. godine, počeli su teritorijalno integralni popisi stanovništva Bosne i Hercegovine. Prvi moderni, pomoću nauke pripremljeni popis stanovništva u Bosni i Hercegovini, izvršen je 1879. godine.

Svi popisi stanovništva u Bosni i Hercegovini, sa nekim od dobijenih podataka i posebnom kolonom za Mađare, prikazani su u sljedećoj tabeli:

Godina popisa	Površina Bosne i Hercegovine na dan popisa	Broj stanovnika	Ženskog pola	Muškog pola	Od toga Mađara
Austro-Ugarska					
1879	51.246 km ²	1.158.440	550.651	607.789	Nema podataka¹⁾ 62.541²⁾
1885	51.246 km ²	1.336.091	631.066	703.025	
1895	51.246 km ²	1.568.092	739.902	828.190	
1910.	51.200 km ²	1.898.044	903.192	994.854	
Kraljevina Jugoslavija					
1921	51.200 km ²	1.890.440	924.231	966.209	2.577
1931	51.564 km ²	2.323.555	1.138.515	1.185.040	—³⁾
FNRJ/SFRJ					
1948	51.200 km ²	2.564.308	1.327.376	1.236.932	532
1953	51.221 km ²	2.847.459	1.461.900	1.385.559	1.140
1961	51.197 km ²	3.277.948	1.678.238	1.599.665	1.415
1971	51.197 km ²	3.746.111	1.911.511	1.834.600	1.262
1981	51.197 km ²	4.124.256	2.073.343	2.050.913	945
1991	51.197 km ²	4.377.033	2.193.238	2.183.795	893

1) Austro-Ugarske vlasti stanovništvo su popisivale samo po vjeroispovijesti.

2) Podatak se odnosi na broj **ugarskih državljana**. Predpostavlja se, da samo oko polovina ovih državljana su bili Mađari, a ostali su bili Srbi i Hrvati iz južnih krajeva Ugarske i susjedne Hrvatske.

3) Nisu nađeni podaci. Zbog unutrašnjeg preuređenja teritorije Jugoslavije 1929. godine na banovine. Potrebno je bilo preračunati rezultate popisa iz 1931. na bivšu (ili sadašnju) teritoriju Bosne i Hercegovine. Ako za nacionalne manjine i postoje ovi podaci, teško su dostupni za širu javnost.

Kako se vidi iz gornje tabele u Bosni i Hercegovini nas Mađara najviše je bilo neposredno pred I svjetski rat, **ali ne više od 30.000**. Imajući u vidu današnje stanje brojnosti Mađara i uopšte, nacionalnih manjina, ovaj podatak izgleda dosta impresivno. Međutim, ako uzmemo u obzir činjenicu, da je nakon okupacije Bosne i Hercegovine do početka prvog svjetskog rata proteklo 36 godina, sa relativno velikim investicijama i sa povoljnom konjunkturu stručne radne snage i činovnika, čini nam se, **da je malo Mađara pokušalo iskoristiti ovu „bosansku šansu“** za lični prosperitet. Pored svega iznešenog skoro tri decenije, za vrijeme Austro-Ugarske okupacije, upravnici Bosne i Hercegovine bili su Mađari (Kállay Béni, Burián István). Dakle i podrška državnih organa je bila vjerovatna. Zna se, da kasnije, 1909. godine

(nakon aneksije 1908.godine), u okviru programa vlade Ugarske za pomoć mađarskoj dijaspori¹⁾, krenula je materijalna i sva druga pomoć Mađarima u Bosni i Hercegovini. Pomoć je pružana preko civilnog **Udruženja Julián** (Julian) iz Ugarske. Ovdje se mora naglasiti, da pomoć je pružana isključivo na području obrazovanja i kulture, a u cilju očuvanja maternjeg jezika, kulture i običaja. Međutim i sami bosanskohercegovački Mađari su se organizovali, osnivajući svoja građanska udruženja za borbu protiv asimilacije. Tako je već 1905.godine osnovano udruženje „**Szarajevói Magyar Egyesület**“ (Sarajevsko mađarsko udruženje), a 1910.godine „**Mosztári Magyar Egyesület**“ (Mostarsko mađarsko udruženje) i „**Brcskai Magyar Egyesület**“ (Brčansko mađarsko udruženje). Udruženje Julián, uz saradnju sa ovim lokalnim mađarskim udruženjima, a u okviru programa vlade Ugarske, utemeljilo je i pokrenulo rad jednog obdaništa, nekoliko osnovnih i jedne srednje škole.

Mjesto	Vrsta obrazovne ustanove	Godina otvaranja	Broj upisanih učenika kod otvaranja	Od toga mađara
Sarajevo	Osnovna škola	1911	180	68
Mostar	Osnovna škola	1911	100	Nisu nađeni podaci
Mostar	Obdanište	1911	34	Nisu nađeni podaci
Zavidovići(Gregersen)	Osnovna škola	1911		Nisu nađeni podaci
Brčko	Osnovna škola	1912	90	90
Bjeljina (Ljeljenče)	Osnovna škola	1912	82	75
Mostar	Srednja škola (kurs)	1913	54*	Nisu nađeni podaci
Vučijak	Osnovna škola	1913	Nisu nađeni podaci	Nisu nađeni podaci

*Podatak je iz 1914.godine

Samo ćemo napomenuti, pošto ova tema zaslužuje posebnu pažnju: Mađari nisu bili teritorijalno naseljavani, selo Vučijak blizu Prnjavora je izuzetak²⁾.

Otvaranje mađarskih škola je bilo veliko dostignuće, ako imamo u vidu, da je u to vrijeme u Bosni i Hercegovini samo oko 15% djece bilo obuhvaćeno školovanjem, a da je Mostar u vrijeme otvaranja mađarskog obdaništa imao samo jedno jedino obdanište.

Ne smijemo prešutjeti ni to, da je bilo dosta neprijatejskih napada na ove aktivnosti udruženja Julián. Osnovna optužba je bila, da Ugarska sprovodi mađarizaciju južnoslavenske djece. Istina je bila, da u mađarskim školama, pored Mađara, bilo je upisano i djece svih nacionalnosti (na osnovu želje roditelja ove djece), ali i da nastava u ovim školama se odvijala na tri jezika (mađarskom, srpko-hrvatsko-bošnjačkom i njemačkom) i vjeronauka je organizovana posebno za katolike, za pravoslavne i za Jevreje. Ako je i bilo pokušaja od pojedinih nastavnika za „mađarizaciju“, ovi pokušaji, imajući u vidu raspoloživ broj učenika, nisu mogli biti nikakva realna opsnost za slavensko okruženje. Druga stvar je, da ovi eventualni pokušaji nisu bili u suprotnosti sa imperijalističkim težnjama Austro-Ugarske. Ove napade, prvenstveno u štampi iz Hrvatske, nije inicirala stvarna prijetnja od mađarizacije, nego vjekovna težnja Hrvatske, da se suprostavi mađarskoj hegemoniji i da se odvoji od mađarske krune. Pored iznešenog, nacionalisti i u Srbiji i u Hrvatskoj polagali su pravo na Bosnu i Hercegovinu (ili barem na njen dio), te bilo koja aktivnost u ovoj državi sa strane Austrijanaca (Njemaca) ili Mađara, primljena je sa podozrenjem. Ne smijemo zaboraviti, da su i Bošnjaci doživljavali Austro-Ugarsku kao okupatora, bez obzira na modernizaciju državne uprave, početak idustrijalizacije i izgradnje saobraćajnica. Ispoljavanje nezadovoljstva zbog „mađarizacije“ 1912. godine u Sarajevu poprimile su oblik ozbiljnih demonstracija.

Ipak, škole su opstale, a u zadnjoj mirnodopkoj godini pred svjetski rat , u mađarskim školama bilo je blizu 1000 učenika.

Pri kraju, a naročito nakon I svjetskog rata, većina Mađara napustila je Bosnu i Hercegovinu. Dakle ranija dostignuća ovdašnjih Mađara u školovanju na maternjem jeziku i samoorganizovanju u udruženja su bila kratkog vijeka. Istina, ograničena industrijska aktivnost u Kraljevini Jugoslaviji ponovo je privukla

kompensovao odlaske i asimilaciju. Nije ni čudo, da nakon II svjetskog rata, **1948.godine, Mađara u Bosni i Hercegovini bilo je samo 532!**

Početak industrijalizacije Bosne i Hercegovine u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji (u državi sa novim političkim uređenjem), ponovo se ukazala potreba za stručnom radnom snagom i obučanim činovnicima. Stručni radnici iz Vojvodine, sada već u značajnijem broju, pristigli su u veće gradove Bosne i Hercegovine. Među njima bilo je i dosta Mađara. Mnogi studenti Mađari, nakon završetka studija, osnovali su porodicu i ostali ovdje živjeti. Do 1961. godine utrostručio se broj Mađara.

Na žalost, jaka asimilacija, a od 1981.godine sve burnija politička scena u Bosni i Hercegovini dovele su do stalnog smanjenja broja Mađara. Takva tendencija trajala je do zadnjeg popisa, do 1991.godine. Tada se u Bosni i Hercegovini desio se još i jedan vrlo prljav i nesretan rat...Mnogi Mađari, spašavajući svoje živote (neki od metaka a neki od gladi) vratili su se u Vojvodinu. Većinom su ostali samo Mađari u takozvanim „miješanim” brakovima.

Koliko je nas Mađara ostalo? Pribojavamo se, da će ovogodišnji popis iskazati daljnji pad broja Mađara.

Bili smo tu i u srednjem vijeku, pa smo se ponovo pojavili u industrijsko doba. Bilo bi stvarno tužno, ne samo za nas Mađare, nego i za narode i sve nacionalne manjine Bosne i Hercegovine, ako jednog dana ponovo nestanemo sa ovih prostora. Možemo li nešto preduzeti, da zaustavimo (ili barem usporimo) nestanak Mađara sa prostora Bosne i Hercegovine? Sigurno možemo i to borbom protiv asimilacije. Naša dva udruženja trebalo bi još više pažnje da posvete omladini. Svaki pojedinac treba da se bori protiv asimilacije prvenstveno u sopsstvenoj porodici. Na nacionalnu svijest djece najviše se može djelovati učenjem i korišćenjem mađarskog jezika. Nastavimo ili počnimo vježbati mađarski jezik, krenimo to činiti još danas!

Laslo Tot Bojnik

Prevela: Nevenka Tot Bojnik

1)Mađarska vlada je prvenstveno namjeravala pomoći Mađarima iseljenicima u Ameriku i na Zapad, da sačuvaju jezik i nacionalni identitet.Vremenom pomoć se proširila i na slavonske i bosanskohercegovačke Mađare preko Udruženja Julían, koje je zbog iznešenog i formirano.

2)Nažalost, potomci naseljavanih Mađara u Vučijaku bili su prisutni, kada su ustaše iz Prnjavora počinile zločin 1942.godine u jednom zaseoku, te je posle većina, zbog savjesti ili zbog straha od moguće osvete, napustila svoje domove i odelila u Mađarsku.

Korišteni izvori::

- 1) Makkai Béla:Magyar szorványgondozás Bosznia-Hercegovinában Regio-Kisebbség, politika, társadalom, 1995.6.évfolyam 3.szám
(Primjedba LászlaTóth Bojnik:Ovu studiju trebao bi da pročita svaki bosanskohercegovački Mađar!)
- 2) Hamdo Camo: Bosna i Hercegovina pod Austro-Ugarskom 1878-1914
- 3) Prnjavor kroz istoriju www.prnjavor.info/forum
Svjedočenje Stake Petrović
- 4) Wikipedija (statistički podaci)

POPIS • ПОПИС
BiH • 2013 • БиХ

Bordás Győző irodalmi estje Banja Lukán

Bordás Győzőnek és feleségének, Ilonának Banja Luka-i látogatása két évvel ezelőtt is esedékes volt. A sok más elfoglaltság miatt csak idén valósulhatott meg ez az irodalmi esemény. Bordás Győző a Magyar Szó egyesület vendégeként három napot töltött a Szerb Köztársaságban. Megtekintette a Vrbas folyó kanyonját, Prijedor várost és a Kozara hegyet is.

A Szerb Köztársasági Magyarok Egyesülete a Magyar Szó szervezésében, a Banski Dvor Művelődési Központtal együttműködve vendégül látta Bordás Győzőt, az

ismert vajdasági magyar író, kultúrmentkást, aki irodalmi estet tartott Banja Lukán. Erre az eseményre a Banski Dvor Művelődési Központban 2013. május 10-én 19 órakor került sor. A kétnyelvű irodalmi esten szépszámu boszniai magyar és szerb irodalomkedelő polgár jelent meg. A médiák is felismerték ennek a művelődési eseménynek a jelentőségét, így az újságírók sem hiányoztak.

Az irodalmi estet Milivojević Irén, a Magyar Szó egyesület elnök asszonya nyitotta meg (szerb és magyar nyelven). Megköszönte, hogy az író elfogadta az itteni magyarok meghívását és eljött Banja Lukára. Megköszönte továbbá a **Szerb Köztársaság Tanügyi és kulturminisztériumának** is az irodalmi est megvalósításához nélkülözhetetlen segítséget.

Goran Jokić, a Banja Luka-i Szerb Népszínház kiemelkedő tagja olvasta fel az egyesület által előkészített ismertetőt Bordás Győző eddigi munkásságáról. Utána a jelenlévők, szerb fordításban is, az író műveiből hallhattak részleteket. A szerb szövegeket Goran Jokić olvasta fel. Főleg a Katonaszökevény (Dezertér) című regény és Az Úr órája (Čas gospodnji) című prózagyűjtemény volt az irodalmi est középpontjában, de szóba kerültek az író többi művei is: A két Pechán (Dva Pehana), a Bela Durancival közösen írt kétnyelvű monográfia; a Fűzfásip (Vrbino sviralo) című regény; a Csukódó zsilipek (Zatvarajuće prevodnice); az Üvegház (Staklenik); a Ténta és repesz (Mastilo i šrapnel) publicisztikai írásokat tartalmazó kötetek; a Kertkapu (Vrata vrta) novelláskötet... Az irodalmi est végén az író dedikálta a könyveket.

Bordás Győző Banja Luka-i irodalmi estje igen sikeresnek mondható. A kis lélekszámu Banja Luka-i magyarságnak nagy élményt jelentett ez a májusi est és sokáig emlékezetében fog maradni. Minden összejövétel, de különösen az irodalmi est, jó alkalom az itteni magyaroknak a társalgásra és az anyanyelv

ápolására. Másrészt ez a kétnyelvű rendezvény a Banja Luka-i polgárok körében népszerűsítette a magyar irodalmat, közvetve az itt élő magyarokat is... A Banja Luka-i magyarok hálásak Bordás Győző írónak a látogatásért!

Tóth Bojnik László

Književno veče Győzőa Bordása u Banja Luci

Posjeta Banja Luci Győzőa Bordása (Đeze Bordas) i njegove supruge Ilone, je bila aktuelna još prije dvije godine. Nažalost, razne obaveze spriječile su planirano gostovanje i tek u ovoj godini je realizovan ovaj književni događaj. Győző Bordás, kao gost udruženja Magyar Szó-a, posjetio je kanjon rijeke Vrbas, grad Prijedor, a jednog popodneva i planinu Kozaru.

Goran Jokić, član Narodnog pozorišta RS, Irena Milivojević, predsjednica Magyar Szóa i pisac Győző Bordás, čekajući početak književne večeri

U organizaciji Udruženja Mađara Republike Srpske „Magyar Szó”, a uz pomoć Kulturnog centra Banski Dvor, poznati mađarski pisac i kulturni radnik iz Vojvodine, Győző Bordás, nedavno je održao književno veče u Banjoj Luci. Dvojezično književno veče (na srpskom i mađarskom jeziku) održano je u Kulturnom centru Banski Dvor, 10. maja 2013.-godine sa početkom u 19. sati. Bio je prisutan značajan broj bosanskih Mađara, a i ostalih građana, ljubitelja književnosti. Mediji su također prepoznali važnost ovog kulturnog događaja, tako da nisu izostali ni novinari.

Književno je veče otvorila Milivojević Irena, predsjednica udruženja „Magyar Szó” (na srpskom i mađarskom). Zahvalila se piscu, što je prihvatio poziv ovdašnjih Mađara i došao u Banja Luku. Isto tako se zahvalila i **Ministarstvu prosvjete i kulture Republike srpske** zbog neophodne novčane pomoći kod organizacije ove književne večeri.

Goran Jokić, istaknuti član Narodnog pozorišta u Banjoj Luci pročitao je, od strane Udruženja pripremljeni, pregled o dosadašnjem radu i djelima Győzőa Bordása. Pisac je nakon opisanog uvoda, citatima—isto tako i citatima iz srpskih prevoda— prikazao svoja djela publici. Gospodin Jokić je čitao srpske tekstove. U središtu književne večeri su bila sljedeća djela: Katonaszökevény (Katonasekevenj—objavljen prevod na srpskom: Dezerter) i Úr órája (Ur oraja—Časovnik Gospodnji) roman, odnosno zbirka proze. Naravno, prikazana su i druga djela pisca: A két Pechan (A ket Pehan—Dva Pehana), sa Béloom Duráncijen (Bela Duranci) zajedno napisana dvojezična monografija; Fűzfásip (Fizfašip—Vrbino sviralo), roman; Csukodó zsilipek (Čukodo žilipek—Zatvarajuće prevodnice), roman; Üvegház (Iveghaz—Staklenik) publicistika; Tenta és repesz (Tenta eš repes—Mastilo i šrapnel) publicistika; Kertkapu (Vrata vrta), kratke priče ... Na kraju književne večeri, pisac je upisivao posvetu u knjige.

Možemo reći, bez pretjerivanja, da je književno veče pisca Győzőa Bordása u Banjoj Luci, bilo vrlo uspješno. Maloj populaciji Mađara u Banjoj Luci bio je veliki doživljaj ovo majsko veče i dugo će ostati u pamćenju. Svako okupljanje, a posebno književne večeri, dobra su prilika za lokalne Mađare za razgovor, za njegovanje maternjeg jezika. S druge strane, ova vrsta dvojezične priredbe i među građanima Banja Luke popularizirala je mađarsku književnost, a time posredno i Mađare, koji žive ovdje ... Mađari Banja Luke zahvalni su piscu Győzőu Bordásu zbog ove posjete!

Laslo Tot Bojnik
Prevela: Nevenka Tot Bojnik

A Banja Luka-i és a szarajevói magyarokról a Vajdasági TV 2 rövidfilmeket készített

A filmek a HALLÓ TV! népszerű TV műsor keretében kerültek bemutatásra.

Az újvidéki Vajdasági TV 2 magyar szerkesztősége a Halló TV! című műsor részére kisfilmeket készített a Banja Luka-i és a szarajevói magyarokról. Ugyanis az Újvidéki TV az idén, ennek a műsornak keretében, minden adásában egy magyar közösséget mutat be a volt Jugoszlávia területéről.

Zágráb (Horvátország) után februárban Szarajevóban, március 6.-ától 8.-áig

pedig Banja Lukan dolgozott a forgatócsoport. A szarajevói magyarokról készült kisfilmet március 24.-én, a banjalukaiakról szólót pedig április 28.-án sugározták a Halló TV!-ben. Bosznia-Hercegovinában nem lehet közvetlenül kísérni a vajdasági televíziók műsorát (még a kábeltévéken sem), de szerencsére az internet helyettesítette a televíziót. Azok, akik nem eléggé járatosak a számítógép kezelésében, egyesületeink összejövetelein láthatták a kisfilmeket, közvetlenül a Vajdasági TV honlapjáról vagy a tévétől kapott másolatról.

Elégedetten közöljük, hogy Banja Lukan, a Magyar Szó tagságától az összejöveteleken nagyon jó kritikák hangzottak el a kisfilmekről. Sikerült bemutatni a tévénézőknek a bosznia-hercegovinai magyarok életét, problémáit és az asszimiláció ellen folytatott küzdelmüket. Reméljük, hogy a bosznia-hercegovinai magyaroknak-a két magyar egyesület, a Banja Luka-i Magyar Szó és a szarajevói HUM körül tömörülve-sikerül legalább lelassítani az itteni szláv népekbe való beolvadást.

Pillanatnyilag a nemzeti kisebbségek politikai helyzete nem rossz, bár a törvényeken még lehetne javítani, de sokkal nagyobb probléma a törvényrendeletek végrehajtása, megvalósítása. Ennek elsődleges oka a pénzühiány, Bosznia-Hercegovina súlyos gazdasági helyzete. Hangsúlyoznunk kell, hogy itt is, mint általában, a jóakarát, a pozitív viszonyulás valamelyest javítani tud a helyzeten. Így a Szerb Köztársaság - nemzetközi politikai helyzete javítása céljából - fogékonyabb a másik entitástól a nemzeti kisebbségek anyagi problémái iránt.

Végül is köszönjük a szép kisfilmeket a **Vajdasági TV**-nek, **Buda Hajnalka** szerkesztőnek és **Horváth Mihály** rendezőnek. Nagyon kellemes volt a társalgás, az együttműködés a forgatócsoport tagjaival. Reméljük, hogy hamarosan ismét találkozunk!

Tóth Bojnik László

TV Vojvodina 2 snimila je kratke filmove o banjalučkim i sarajevskim Mađarima Filmovi su prikazani u okviru popularne TV emisije „Halló TV!“

TV Vojvodina 2 Novi Sad, za program "Halo TV!" (Zdravo TV!) snimila je kratke filmove o Mađarima u Sarajevu i Banja Luci. Naime, u ovoj godini ova novosadska televizija, u navedenim emisijama na mađarskom jeziku je predstavila, pored ostalih sadržaja, po jednu mađarsku zajednicu sa teritorije bivše Jugoslavije.

Nakon Zagreba, u februaru u Sarajevu, a od 6. do 8. marta u Banja Luci je

radila snimateljska ekipa TV Vojvodine 2. Ovi kratki filmovi prikazani su u okviru emisija "HallóTV!", o sarajevskim Mađarima 24. marta, a o Mađarima iz Banja Luke 28. aprila. U Bosni i Hercegovini se ne može pratiti izravno televizijski program iz Vojvodine (čak ni na kablskim televizijama), ali srećom Internet je zamijenio televiziju. Oni koji nisu dovoljno obučeni za rad sa računarom, mogli su vidjeti ove kratke filmove na sastancima udruženja sa web stranice TV Vojvodine ili sa kopija emisija, koje smo dobili od televizije.

Zadovoljno konstatujemo da su u Banja Luci članovi udruženja Magyar Szó-a na sastancima dali vrlo dobru kritiku ovim kratkim filmovima. Uspješno su prikazani gledaocima bosanskohercegovački Mađari, njihov život, njihovi problemi i njihova borba protiv asimilacije. Nadamo se da će bosanskohercegovački Mađari, udruženi u dva mađarska udruženja, Magyar Szó u Banjoj Luci i HUM u Sarajevu, barem usporiti asimilaciju u ovdašnje slavenske narode. U ovom trenutku politička situacija nacionalnih manjina nije loša, iako se zakoni uvijek mogu poboljšati. Mnogo veći problem je implementacija propisa iz odgovarajućih zakona. Prvenstveni razlog za ovu činjenicu je nedostatak novca i loša ekonomska situacija u Bosni i Hercegovini. Moramo naglasiti, da dobra volja i pozitivan odnos uvijek može poboljšati neke stvari. Iz ovog aspekta, Republika Srpska – animirana potrebom poboljšanja svoje međunarodne političke situacije, osjetljivija je na finansijske probleme nacionalnih manjina u odnosu na drugi entitet.

Na kraju, hvala lijepo na lijepim filmovima **TV-u Vojvodina**, urednici **Hajnalki Buda** (Hajnalka Buda) i reditelju **Mihályu Horváth** (Mihalj Horvat). Moglo bi se reći, da je druženje i saradnja sa članovima snimateljske ekipe bila vrlo ugodna.

Nadamo se, da ćemo se uskoro ponovo sresti!

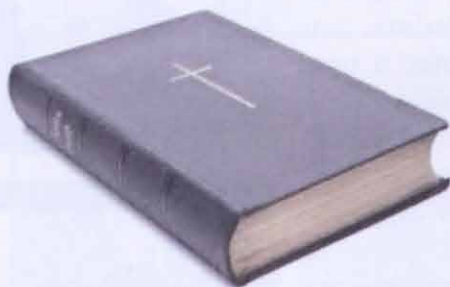

Laslo Tot Bojnik

Prevela: Nevenka Tot Bojnik

A bibliai történelem és Isten szerepe abban

I. rész

Ebben a cikkben nem a bibliáról írt történelemről teszünk említést, hanem arról a történelemről, amelyet a biblia magába foglal és leír. A bibliában leírt történelem sokban felülmúlja és túlhaladja az egyedi történelmi feljegyzéseket. A biblia magába foglalja az emberiség egész történelmét a kezdetek kezdetétől a mai napig. Amellett nagymértékben kihat a jövőre, és előrelát eseményeket, melyeket a jövő hoz magával. Ha betekintünk a bibliai feljegyzésekbe és figyelmesen olvassuk, láthatjuk, hogy az egész emberiségre kiható történelmi folyamatot vázol fel, amelynek kezdetét magának a Teremtő Istennek köszönhetjük. Ez alkalommal betekintünk e történelmi folyamat kezdeteibe, és említést

teszünk a legfontosabb történelmi eseményekről, és egyben figyelembe vesszük Isten szerepét ezekben az eseményekben. Ahhoz, hogy megkezdjük a tanulmányt, a bibliát az első lapjainál kell felnyitnunk, ahol az emberiség történelmének kezdetéről olvashatunk. (Ajánlatos elolvasni 1Mózes 1,2,3 részben levő leírást.) Itt a teremtés történetéről olvashatunk, és arról, milyen nagy figyelemmel és pontossággal, tervszerűen látott el Isten minden részletet a teremtés folyamatában. Minden ideális és tökéletes tisztaságról, békéről és felmérhetetlen áldásról tanúskodott, amely Isten keze munkájából származott. A teremtés volt a tervszerű emberi élet kezdete, amelyet a szeretetteljes Isten hét nap alatt vitt véghez, megteremtve minden szükséges feltételt és az ideális légkört az első emberpár számára. Említést kell tennünk egy igen fontos eseményről, amely az első emberpár között megtörtént. Ez volt az első házasság, amelyet maga Isten rendezett, és különös áldását adta rájuk, amely egy különleges kapcsolatot alakított ki közöttük. A másik fontos, kihagyhatatlan említés az ember és Isten mint teremtő közötti szoros kapcsolat. A biblia első lapjai leírják, hogy őseink, Ádám és Éva, Istennel naponta személyesen találkoztak, és egy különleges kapcsolatban voltak Teremtőjükkel mindaddig, míg meg nem történt az első igazságtalan eset, és meg nem szegték ígéretüket. Amint megtörtént a bűn, az első emberpár többé nem élvezhette Isten jelenlétét, és a többi áldás is megszűnt. El kellett hagyniuk azt a kertet, amelyet Isten nagy figyelemmel készített számukra, és egyúttal az ideális és örökké tartó élet is megszűnt, és következményként ez az emberi történelemre is kihatott. Ez esemény után mássá lett a világ és a történelem folyamata is. Az ember a bűntudat és bűn következményeként fáradtságosan és nehezen dolgozva kereste meg kenyerét, élete a bűn terhe alatt nehezebbé vált. Az ember azzal, hogy megszegte az Istennek tett ígéretét, maga távozott el Istentől és öröklétű jogától. Az Isten a tervszerűen, örökké tartó tökéletes életformát nehéz, korlátozott, halállal végződő étellel váltotta fel. Ez volt az első legszomorúbb történelmi esemény, amely után úgy tűnt, minden remény szertefoszlott. Az emberi tehetetlenség közepette mégis volt remény, amely Isten felülmúlhatatlan szeretetében és mérhetetlen vágyában mutatkozott meg, hogy az embert ismét öröklétbe fogadja, és visszaadja emberi jogos tiszteletét. A biblia történelmi folyamata a továbbiakban azt az isteni vágyat tárja fel, amely szíve mélyéből arra törekszik, hogy ismét visszaállítsa az ember okozta hibákat, és újból békés, örökké tartó életformát létesítsen minden embernek. A folytatásban arról olvashatunk majd, mit mond a biblia Isten földi tervéről és nagy szeretetéről.

Tasi József teológus összeállítása

Biblijska istorija i Božija uloga u njoj

(Prvi deo)

U ovom članku neće biti reči o istoriji biblije nego o istoriji koju biblija sadrži i opisuje. Istorija opisana u bibliji uveliko prevazilazi i nadmašuje pojedine istorijske zapise. Biblija sadrži celu istoriju čovečanstva od samog početka sve do danas, pored toga uveliko ima uticaja i na budućnost i predviđa događaje koje budućnost sa sobom donosi. Ako pogledamo biblijske zapise i pažljivo čitamo njene stranice, možemo videti da je opisan jedan ceo proces istorije čovečanstva čiji početak možemo zahvaliti Bogu stvoritelju. Ovom prilikom pogledaćemo početke ovog istorijskog procesa i spomenućemo najvažnija dešavanja a usput, obratićemo pažnju na Božiju ulogu u ovim događajima. Da bi započeli ovo proučavanje, potrebno je da otovrimo prve stranice biblije gde je opisan početak

ljudske istorije(ako imate sveto pismo pri ruci poželjno je porčitati opis iz 1Mojsijeve 1,2,3 poglavlje).Tu možemo čitati o događaju stvaranja i o tome kako je Bog sa puno pažnje i tačnošću, planski predvideo svaki detalj u procesu stvaranja. Sve je svedočilo o idealnoj i besprekornoj čistoti, miru i neizmernim blagoslovima koji su poticali iz Božijih ruku. Stvaranje je bio planski početak ljudskog života koju je Bog pun ljubavi završio za sedan dana, stvoreći svaki potrebni uslov i idealnu atmosferu za prvi ljudski par. Moramo spomenuti jedan jako važan događaj koji se desio između prvog ljudskog para. To je bio brak koji je sam Bog organizovao davajući na njih posebne blagoslove koji su izgradili jedan poseban odnos između njih. Nakon toga sledeći važan neizostavljiv detalj je bio poseban odnos između boga stvoritelja i čoveka. Prve stranicke opisuju da su naši praroditelji, Adam i Eva, mogli svakodnevno da se lično susreću sa Bogom i bili su u posebnoj zajednici sa njim sve dok se nije desio prvi nepravedan čin i nije bilo prekršeno dogovoreno obećanje. Kada se desio pad u greh, prvi bračni par više nije mogao da uživa u Božijem prisustvu a i drugi blagoslovi su bili uskraćeni. Morali su da napuste vrt koji je Bog sa puno pažnje pripremao za njih, sa time za njih je prestao idealan i večno trajan život a posledice toga su ostavili traga na celu ljudsku istoriju. Posle ovog događaja svet se promenio i ceo tok istorije. Čovek je posledicom osećaja greha i grešnosti naporno i umorno radeći zarađivao svoj hleb i život mu je postao težak pod teretom greha. Čovek se sam udaljio od Boga i izgubio večno životno pravo time što je prekršio dogovoreno obećanje. Bogom planiranu, večno trajnu, idealnu životnu formu, zamenuo je teško podnošljiv, ograničen život koji se završava smrću. Ovo je bio prvi najtužniji događaj posle koga se činilo da je svaki tračak nade nestao. Ali ipak, pored ljudske nemoći postojala je nada koja se pokazala u Božijoj nenadmašivlj ljubavi i neopisivoj želji da čoveku ponovo povрати večno postojanje i dostojanstvo koja mu pripada. Dalji proces biblijske istorije otkriva nam tu Božansku želju koja se iz dubine srca trudi da popravi sve ljuske pogreške i da ponovo obezbedi večno trajnu životnu formu svakom čoveku. U nastavku koji sledi u drugom delu ove teme , obratićemo pažnju šta nam otkriva biblija o Božijoj ljubavi i njegovim planovima za ovozemaljsku istoriju.

Sastavio Jožef Taši, teolog

Meglátogatott bennünket Angyal Ágnes budapesti újságíró

A Magyar Szó egyesületről írt cikkét teljes egészében közöljük

A határon túli magyarsággal kapcsolatban a szórványban élő csoportokról kevesebb szó esik, pedig kemény munkával küzdenek azért, hogy a magyar kultúrát és nyelvet megőrizzék és ápolják. Nagy élmény volt, amikor a Banja Luka-i magyaroknál jártam.

*Magyar közösség Banja Lukában
(Fotó: Angyal Ágnes)*

Bosznia-Hercegovina szerb köztársaságának (Republika Srpska) fővárosában, Banja Lukában mintegy 70 magyar él (Szarajevóban van még egy kisebb magyar közösség), ők alkotják a Magyar Szó Szerb Köztársasági Magyarok Egyesületét. A szervezet 2003-ban alakult és körülbelül 20-30 aktív tagjuk van, akik lelkesen szerveznek kisebbségi programokat: kulturális és színházi esteket, filmbemutatókat, kiállításokat, vagy épp magyarországi utazást. 2011-ben például magyar filmvetítést és folklórestet tartottak, de már Szegedre és Budapestre is ellátogatott a csoport és rendszeres résztvevői a kisebbségeket bemutató eseményeknek. Ezen kívül a szarajevói magyarokkal közösen adják ki a kétnyelvű Új Dobos című folyóiratot. Az odalátogató magyarokat pedig – saját tapasztalatból mondhatom – a legnagyobb szeretettel és örömmel fogadják.

A csoport havonta egyszer találkozik a Banja Luka belvárosában található klubban, amelyet – a városban élő másik 10 kisebbséggel megosztva – használhatnak az önkormányzat jóvoltából. Tevékenységüket anyagilag támogatja ezen kívül az állam is és Magyarországról is kapnak segítséget. A közösség egyik tartóoszlopa és fő szervezője Milivojević Irén elnök, aki vajdasági magyar, Becskerekben született. 1973-ban költözött Banja Lukába, a férje után. Bár sem férje, sem gyerekei nem beszélnek magyarul, Irén megtartotta magyarságát és bár sokáig senkivel sem tudta gyakorolni a nyelvet – az egyesület megalakulásáig nem nagyon volt kapcsolat az ottani magyarok között – kiválóan beszél magyarul és társaival lelkesen szervezi a programokat.

Az egyesület egyik alapítója, Bogosanović Júlianna szintén a Vajdaságból költözött Banja Lukába, mivel – szintén magyar – férjét, aki katona volt, oda helyezték és a család ott telepedett le. Júlianna még magyar iskolában végezte az elemi, Banja Lukába kerülve azonban – mint

elmesélte – erős volt az asszimiláció. Ennek ellenére gyermekei is megtanultak magyarul, lánya szintén rendszeres résztvevője a magyar programoknak. Számára is fontos a közösség, a rendszeres találkozók, ahol anyanyelvén beszélhet.

A csoport másik oszlopos tagja, Szentes György szintén a vajdasági Kovinban született, majd Belgrádba került, 1969 óta él Banja Lukában. Beszélgetésünk során elmesélte, hogy a háború alatt az erőműben dolgozott, ám végül őt is behívták: három hónapot töltött a fronton, ahol meg is sérült.

*Magyar sarok a kisebbségek klubházában
(Fotó: Angyal Ágnes)*

A másik alapító, Mićin Branko, vagy magyar nevén Mészáros Sanyi 1937-ben született Leskovacon, édesapja szerb, édesanyja magyar nemzetiségű volt. Mint mondja, Brankónak keresztelték, de ő magát Sanyinak hívja. Óbecsén, Szenttamáson és Tornyoson élt gyerekkorában, az első elemi még magyar iskolában járta, másodiktól azonban a szerb osztályba iratták. A Banja Luka-i katonaiskolába került, és végül itt is maradt, úszóedzőként. Az 1957-ben alakult sportúszó-egyesületben gyerekeket tanított úszni, majd edzeni, mind a mai napig aktív. Rendszeres tagja az összejöveteleknek, fontos neki a magyar nyelv – beszélgetésünk alatt többször is aggódva kérdezte, hogy nagyon rosszul beszél-e magyarul. Aggodalma alaptalan, hiszen, bár érződik az akcentus, remekül kommunikál.

Ez a kis csoport az asszimilációval dacolva, büszkén igyekszik fenntartani a magyar nyelvet és megismertetni a magyar kultúrát a helyiekkel. Számukra nagyon fontosak azok a találkozók, ahol használhatják az anyanyelvüket, és bár mindannyian jobban beszélnek szerbül, mégis az évtizedekkel korábban, pár évig az iskolában, vagy a szülőiktől tanult nyelven, magyarul mesélik el élményeiket. Közülük többen is szeretnének élni a lehetőséggel, hogy magyar állampolgárságot szerezzenek. Kérdésekre, hogy miért, hiszen Banja Luka az otthonuk, Milivojević Irén azt válaszolta: mert lelkiileg fontos, hogy hivatalosan is magyar legyen.

Angyal Ágnes
(mybalkan.cafeblog.hu)

Ígéret a további együttműködésre

Találkozás az Új Dobos újvidéki munkatársaival

Buzás Mihály és Buzás Márta a Forum étteremben

2013. augusztus 9-én a bosznia-hercegovinai magyarok folyóirata, az Új Dobos vezető szerkesztője, Tóth Bojnik László, személyesen is megismerkedett a Buzás házaspárral.

A megismerkedés, akárcsak annak idején az együttműködés kezdete, Bordás Győző író, az újvidéki Magyar Szó Kft. nemrég nyugállományba vonult vezérigazgatójának közvetítésével történt. A találkozásra Újvidé-ken a Forum étteremben a délelőtti órákban került sor. Eddig nem volt alkalom a Buzás házaspárral találkozni, annak ellenére, hogy Buzás Márta már több mint egy éve segít az Új Dobos szövegeinek javításában, csiszolásában. A beszélgetés barátságos és szívélyes légkörben zajlott. A Buzás házaspár meg-

ígérte, hogy továbbra is segíteni fog az Új Dobos folyóirat szövegeinek gondozásában. Igaz, az eddigi együttműködés során nem sikerült mindig minden szöveget elküldenünk Újvidékre, de a folyóiraton és a honlapunkon így is érezhető munkájuknak kedvező hatása.

A találkozás végén Tóth Bojnik László megköszönte Buzás Mártának az eddigi önzetlen segítséget, a Buzás házaspár pedig a bosznia-hercegovinai magyarok egyesületeinek kívánt sok sikert a további munkában.

Obećanje za daljnju saradnju

Susret sa novosadskim saradnicima Új Dobosa

9. avgusta 2013. godine izvršni urednik Új Dobosa, časopisa bosansko-hercegovačkih Mađara (Uj Doboš), László Tóth Bojnik (Laslo Tot Bojnik) i lično se upoznao sa bračnim parom Buzás.

Upoznavanje, kao svojevremeno i početak saradnje, dogodilo se uz posredovanje pisca Győzőa Bordasa (Đeze Bordaš), bivšeg generalnog direktora novosadske novinske kuće Magyar Szó d.o.o., u penziji. Susret se desio u prijepodnevrim časovima u Novom Sadu, u restoranu Forum. Dosad nije bilo prilike susresti se sa sa bračnim parom Buzás i pored činjenice, što (Marta) već više od godinu dana ispravlja i doteruje tekstove Új Dobosa.

Druženje je proteklo u prijateljskoj i prijatnoj atmosferi. Bračni par Buzás je obećao, da će i dalje pomagati i brinuti se o tekstovima časopisa Új Dobos. Istina, da u toku dosadašnje saradnje nismo uspjeli uvijek sve tekstove poslati u Novi Sad, ali na časopisu i na našoj web stranici svakako se oseća pozitivan uticaj njihovog rada.

Na kraju susreta László Tóth Bojnik zahvalio se Márti Buzás zbog dosadašnje nesebične pomoći, a bračni par Buzás zaželeo je našim udruženjima daljnji uspješan rad.

Bračni par Buzás sa našim urednikom

Jól érzem magam a magyar egyesület tagjaként

Julianna a szegedi kirándulásunkon

Bogosanović Julianna vagyok, lánykori vezetéknevem Dankovics-Fejős, 1937. május 2-án születtem Bellyén. Szüleim, Dankovics-Fejős Pál és Csicska Julianna 1935-ben házasodtak össze. Két leánygyermekük született, én és a testvérem, Éva, aki 1942-ben látta meg a napvilágot. Elődeink mindannyian magyarok voltak, vallásunk református keresztény. Szüleink és nagyszüleink jómódú földművesek voltak.

Szülőfalumnál állt a híres Csingilingi csárda. A falu lakossága vegyes összetételű volt, magyarok, németek, szerbek és horvátok lakták. A helység a Dráva-szögben, Baranyában fekszik.

Amikor hatéves koromban iskolába kezdtem járni, Baranya magyar fennhatóság alatt volt, és amikor

Jugoszláviához került, az iskolát akkor is magyar nyelven folytattam. Tizenhárom éves voltam, amikor beírtak a szerbhorvát tagozatra, hogy megtanuljam a nyelvet. Ezután Eszékre a leánygimnáziumba mentem. Tizenhét évesen kezdtem dolgozni a községi hivatalban, később a szövetkezetben, majd az erdőgazdaságnál, a Košutnjakban. Részt vettem az ifjúság munkájában, ahol vezető beosztásban is voltam. Részt vettem a táncsoport szervezésében, az amatőr színházban tevékenykedtem, önkénteskedtem stb. Szórakoztunk, daloltunk, táncoltunk, fürödtünk, csónakáztunk...

1961-ben mentem férjhez Milan Bogosanovićhoz, akit gyerekkorom óta ismertem. Együtt jártunk iskolába, beszél, ír, olvas magyarul. Altiszti rangban helyezték Banja Lukára, itt kezdtük házasesetünket. Két gyerekünk született, a lányunk 1962-ben, a fiunk pedig 1964-ben.

Az Autoservis kereskedelmi és autószerelő vállalatban tisztviselőként dolgoztam, közben elvégeztem a négyéves birotechnikai iskolát Zágrábban. Harminc évig dolgoztam, és 1990-ben vonultam nyugdíjba.

Gyakran jártunk haza gyerekeinkkel, szerettük, amikor együtt van a család. Banja Lukán adventista keresztény lettem.

Nagyon megörültem, amikor megtudtam, hogy itt is élnek magyarok. Blaha úr felkérésére 2003-ban Jost Magdával és Branko Micinnel egyetemben részt vettem egyesületünk, a Magyar Szó megalapításában. Azóta is állandó tagja vagyok az egyesületnek, és itt jól érzem magam a magyar egyesület tagjaként.

Bogosanović Julianna

Zadovoljna sam, kao članica mađarskog udruženja

*Osnivači udruženja Magyar Szó:
Bogosanović Júlianna, Mićin Branko
és Jošt Magdalina*

Baranje je pripao Jugoslaviji. Mađarska djeca su pohađala školu na svom maternjem jeziku, a ostali na srpsko-hrvatskom. Sa 13 godina sam prešla u srpsko-hrvatsku školu, da bih naučila jezik. Nakon toga sam išla u nižu žensku gimnaziju u Osijeku.

Imala sam 17 godina kada sam se zaposlila kao službenik u Opštini Bilje, a nakon toga u Zadruzi, pa u Šumskom gospodarstvu "Košutnjak". Bilo je dosta omladine, a bila sam i rukovodilac u mnogim aktivnostima. Imali smo Amatersko pozorište na mađarskom jeziku, narodne plesove... tako, da je bilo mnogo mjesta za razonodu, za ples, pjesme, kupanje-plivanje, vožnju čamcima i dr.

Udala sam se 1961 godine za Milana Bogosanovića. Poznavali smo se od djetinjstva i u školu smo išli zajedno: govori, piše, čita mađarski jezik. Kao podoficir jugoslovenske vojske, službovao je u Banjoj Luci i tu je počeo naš zajednički život. Rodila sam dvoje djece, kćerku 1962 i sina 1964 godine.

Posao sam dobila odmah 1961 godine kao službenica u „Autoservis“-u. Radila sam na više radnih mjesta. U međuvremenu sam završila Birotehniku u Zagrebu. Radila sam 30 godina, a u penziju sam otišla 1990 godine.

Za svo vrijeme smo često išli kući u Bilje sa svojom djecom, jer smo jako voljeli biti sa roditeljima. Zbog izvjesnih okolnosti, ostali smo u Banjoj Luci.

Što se tiče vjerskog opredjeljenja, priključila sam se adventističkoj hrišćanskoj crkvi.

Bilo mi je jako drago kada sam saznala da u Banjoj Luci ima Mađara. Moj tadašnji komšija, Mićin Branko, mi je rekao da idemo na jedan sastanak kod predsjednika Nacionalnih manjina gosp. Blahe, a tu je bila i gospođa Magda Jošt. Osnovali smo naše mađarsko Udruženje 2003 godine, od kada sam i aktivna članica. Jako sam zadovoljna kao članica mađarskog udruženja.

Zovem se Julijana Bogosanović. Rođena sam 02.05.1937 godine u mjestu Bilje (Bellye) kod Osijeka, od oca Dankovič-Fejes Pála i majke Csicska Julianna-e. Oni su se vjenčali 1935 godine i dobili dvije kćerke, mene i moju sestru Evu, rođenu 1942. Svi naši preci su bili Mađari, za šta posjedujem dokumentaciju iz 1700-e godine. Vjeroispovijest nam bila je reformatski hrišćani. Bile smo voljena djeca.

Roditelji, a i djedovi, važili su kao napredne gazde poljoprivrednici. Naše selo je Bilje (Bellye), veliko mjesto udaljeno 6km od Osijeka, gdje je bila i čuvena Čingi-Lingi čarda. U tom mjestu je nekada bilo miješano stanovništvo, u prosjeku više Mađara, pa Nijemaca i nešto manje Srba i Hrvata.

Baranja leži u trouglu između Dunava i Drave. Od 1941 do 1945 godine su je držali Mađari.

U školu sam pošla sa 6 godina i to u mađarsku školu. Nakon oslobođenja, dio

Juliana Bogosanović

A Banja Luka-i Rómeó és Júlia

Safikada

Mesebeli szerelem volt, egy gyönyörű, fiatal lány és egy asker, a török hadsereg fiatal tisztje között. Szerelmük első látásra fellobbant, amikor a lány a régi Kastel várfalai alatt sétált. Azóta ez a két szív együtt és erősebben kezdett dobogni. Safikada szülei nem nézték jó szemmel ezt a szerelmet, mert – ahogy mondták – az asker ma itt van, holnap Isten tudja, hol, minden a szultáni fermántól (rendelettől) függ. Valóban, egy nap megérkezett a rendelet a tiszt áthelyezéséről a távoli Anatóliába. Amikor búcsúztak – elrejtőzve a fák lombjai alatt a zöld Vrbas folyó partján –, sűrű tartó hűséget esküdtek egymásnak.

Egy bizonyos idő elteltével a gyönyörű lány hírt kapott dilberének (kedvesének) elestéről. Lesújtotta a hír, s elhatározta, hogy betartja a sűrű tartó hűségre tett esküjét. A Kastel váráról akkoriban mindennap agyúlövés jelezte a delet. Safikada egy nap annak az agyúnak a közelébe lopózkodott, amelynek nemsokára a delet kellett jeleznie. Mikor a kanóc már majdnem végigégett, gyorsan az ágyúcső elé lépett. Hiába kiabáltak, hogy menjen onnan. A végzetes lövés előtt a legszebb ruháját viselő Safikada hangosan felkiáltott: „Én hűséges vagyok hozzá...”

Azt mesélik, hogy Banja Lukán, de még a távolabbi környéken sem volt olyan ember, aki ne ejtett volna könnyet a fiatal, szép Safikada szerencsétlen szerelme miatt.

Ez a legenda a Banja Luka-i Rómeó és Júliáról a szerelem és hűség jelképe maradt a városban. Évszázadokon át látogatták a fiatal szerelmespárok Safikada sírját. Gyertyát gyújtottak, hogy

szerencsésük legyen a szerelemben, így emlékezve meg ennek a lánynak a hűségéről. Ez a legenda még ma is él, mély nyomot hagyott a Banja Luka-iak és mások szívében is.

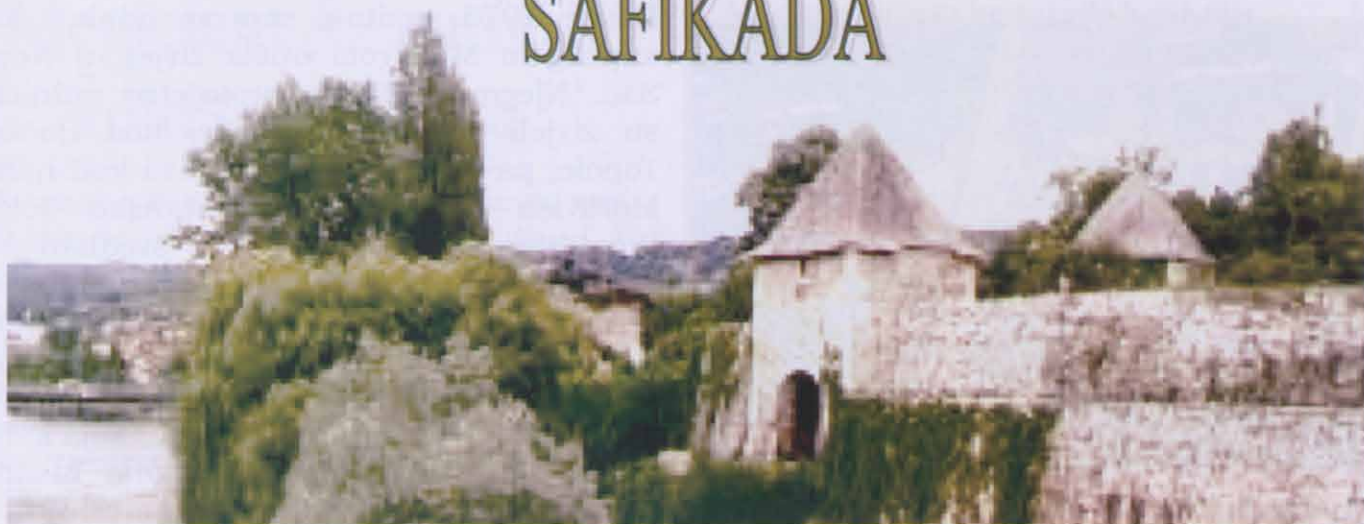
Azon a helyen, ahol Safikada halálát lelte, emlékmű áll. Sajnos, eléggé elhanyagolt állapotban van. Kár, hogy senki sem akad, aki ezt a helyet rendbe hozná, és a látogatók számára vonzóvá és attraktívává tenné. A szerelmesek még mindig szívesen járnak erre a helyre, gyertyát gyújtanak, és néhány

Insanić (Insanity) Muharem zeneszerző operát komponált Safikadáról, ez az opera színre is került a Banja Luka-i Népszínházban az Arion avenció ióvoltából

virágszálat hagynak az emlékművön.

Malešević- Feletár Katarina
Fordította: Tóth Bojnik Nevenka

BANJALUČKI ROMEO I JULIJA SAFIKADA

Bila je to ljubav kao u prici. Ona, prelijepa i mlada djevojka, a on mladi asker-vojnici u turskoj vojsci. Ljubav izmedju njih je izbila na prvi pogled onoga trena, kad su im se pogledi po prvi put susreli dok je hodala ispod zidina starog grada Kastela. Tad ga je, dok je stajala na visokoj zidini krisom pogledala. Odmah su zapeli jedno drugome za oko. Od tada, u njima je srce pocelo jace kucati. Na njihovu zalost Safikadini roditelji su se protivili toj ljubavi, jer su govorili asker je danas ovdje, a sutra Bog zna gdje, sve zavisi od carskog fermana. I jednog dana ,zaista stize glas o prekomandi u daleku Anadoliju. Pri rastanku, skrivajuci se pod krosnjama drveca na obali zelenog Vrbasa, jedno drugome su se zarekli na vijernost do groba.

Poslije izvjesnog vremena do lijepa djevojke stize vijest o pogibiji njenog dilbera. Tesko pogodjena tom vijescu, Safikada se odlucuje da odrzi zadatu rijec o vijernosti do groba. Sa Kastela je u to doba top svaki dan oznacavao podne. Tako se Safikada prikrade tom topu, koji je u tom trenutku upravo trebao da opali i oznaci sredinu dana. Kad je fitilj dogorijevao, hitro je stala pred njega. Uzaludni su bili povici da se skloni dok jos ima vremena. Pred sudbonosni pucanj topa, Safikada, odjevena u najljepsu haljinu , na sav glas je uzviknula "Vjerna sam mu..." Kazu da u Banjaluci i jos mnogo dalje nije bilo onoga koji nije pustio suzu za mladom, lijepom Safikadom i nesretnom ljubavi.

Ova legenda o banjaluckom Romeu i Juliji ostala je u Banjaluci simbolom ljubavi i vjernosti. Vjekovima su mladi i zaljubljeni dolazili na Safikadin mezar i palili svijece za sreću u ljubavi, sjecajuci se vjernosti ove djevojke. Ova legenda je ostala da zivi doboko urezana u srcima svih Banjalucana i mnogih drugih, koji sire pricu o vjernosti banjalucke djevojke sirom svijeta...

Na mjestu Safikadine pogibije postoji obilježje koje je nažalost poprilično zapušteno. Žao mi je što niko nema volje da to mjesto uredi i ponovo učini atraktivnim i privlačnim. Još uvijek dolaze zaljubljeni na to mjesto, zapale svijeću i ostave po koji cvijetić.

Katarina Malešević

Il' je patka, il' je guska...

imala prilike da vidim ništa osim kokoške i pileta, to je bilo veoma interesantno. Zahvaljujući toj peradi, pravila su se razna veoma ukusna jela, od supe, paprikaša do pečenja.

Silom prilika, zbog problema sa mojim zaposlenjem, napustili smo Novi Sad i došli da živimo u Prijedor. To se desilo negdje pred Novu godinu. Kao i svaka mlada domaćica, htjela sam za taj praznik pripremiti nešto posebno. Odlučila sam da to bude pečena guska.

Otišla sam na pijacu da obavim kupovinu i bila iznenađena kada sam vidjela tu bogatu ponudu, posebno kad je u pitanju perad, što očišćena, što živa. Išla sam od tezge do tezge, tražeći očišćenu gusku. Prešla sam skoro svu pijacu, ali mi se nije baš nešto ni jedna dopala. U jednom trenutku sam ugledala ono što sam tražila, divnu mladu očišćenu gusku. Iza tezge je stajala veoma visoka krupna žena sa maramom na glavi. Lice joj se ozarilo kada sam prišla i upitala koliko košta guska? Pogledala me je i mirnim glasom rekla: „To je patka diko, patka.“ Bila sam neugodno iznenađena i ubijedena, da ja, koja sam došla iz ravne Vojvodine gdje sam toliko peradi i vidjela i pojela, valjda znam bolje od nje šta je to. Odlučno sam odgovorila: „Kakva patka, pa to je guska!“ Opet je ponovila isto: „Patka diko, to je patka!“ Ponavljala sam kao papagaj, da je to guska, jer mi se toliko svidjela, da nisam odustajala. Žena me je zabezegnuto gledala, nasmiješila se i onako lakonski odgovorila: „Ma kupi ti nju diko, pa neka ti bude guska!“

Zadovoljna što sam našla ono što sam tražila i što sam konačno „ubijedila“ ženu da je donijela na pijacu gusku, a ne patku, otišla sam kući.

Predveče sam počela sa radovima oko novogodišnje večere. Sa uživanjem sam začinjavala gusku. U jednom trenutku sam čula supruga: „Ipak si kupila patku, a rekla si da ćeš kupiti gusku!“ Tek tada sam shvatila, da je žena bila u pravu, ali nema veze, večera je bila odlična, a tek patka, izvrsna!

Nevenka Tot Bojnik

Megjelent Az európai költészet atlasza

A versek válogatásának számos változása után az idén megjelent *Az európai költészet atlasza*. A kötet azoknak az európai nemzeteknek a költészetével foglalkozik, amelyeknek Bosznia-Hercegovinában is élnek tagjai. A verseskötetet a Szerb Köztársaság Írószövetsége és a Szerb Köztársaság Nemzeti Kisebbségeinek Szövetsége közösen adta ki. A magyar versek válogatását a boszniai-hercegovinai magyarok megbízásából Fehér Illés, a Magyar Szó egyesület tiszteletbeli tagja, ismert vajdasági költő és műfordító végezte. A kezdeti koncepcióval ellentétben – amely a nemzeti líra teljes bemutatását látta elő – végül csak a modern költészet bemutatására korlátozódott; a válogatás mégis nehéz és felelősségteljes munka volt. A kötetben kilenc modern magyar költő tizenegy verssel képviselteti magát. Bosznia-Hercegovina magyarjai nevében ezúton köszönjük Fehér Illésnek a fáradozását, és gratulálunk a sikeres munkájához.

Két verset közlünk Fehér Illés fordításában *Az európai költészet atlaszából*.

Sárközi György

Virágok beszélgetése

– Külön indákon tekeregve bús virág voltam,
bús virág voltál,
Köszönöm, hogy nagy bolygásodban mégis –
mégis hozzámhajoltál.
Ideges, keringő kacsokkal akkor futottál
mellém éppen,
Mikor már-már alákonyultam sötét levelek
hűvösében.

– Külön indákon tekeregve bús virág voltam,
bús virág voltál,
Köszönöm, hogy nagy magányodban mégis –
mégis hozzádkaroltál.

Már-már sirósan becsukódó kelyhedet
rámnyitottad önként,
S lelked lelkembe átejtetted, hogy ott forogjon
csipős könnyként.

– Egymás mellett és egymás ellen nyílunk mi,
nyugtalan virágok,
Kergetőzve s összeborulva, mint tengeren
játszó sirályok,
Rázkódva forgó viharokban, bukdosva pergő
jégesőben,
Idegenül tán mindörökké, de mindöröktől
ismerősen.

– Egymás mellett és egymás ellen nyílunk mi,
nyugtalan virágok,
Megtört gögben összeakadva, mint száműzött,
koldús királyok,
S úgy nézzük egymást szomorúan, kíváncsian
s mindent tudóan,
Mint hulló csillagok figyelnek egymás útjára
lefutóban.

Ady Endre

Héja nász az avaron

Útra kelünk. Megyünk az Őszbe,
Vijjogva, sírva, kergetőzve,
Két lankadt szárnyú héja-madár.

Új rablói vannak a Nyárnak,
Csattognak az új héja-szárnyak,
Dúlnak a csókos ütközetek.

Szállunk a Nyárból, üzve szállunk,
Valahol az Őszben megállunk,
Fölborzolt tollal, szerelmesen.

Ez az utolsó nászunk nekünk:
Egymás húsába beletépünk
S lehullunk az őszi avaron.

Izašao je iz štampe Atlas Evropske lirike

Nakon nekoliko promjena u konceptu izbora pjesama, ove godine je izašao iz štampe "Atlas evropske lirike" (iz moderne poezije evropskih naroda, čije manjine žive u Bosni i Hercegovini), koji su zajednički izdali Udruženje književnika Srpske i Savez nacionalnih manjina Republike Srpske. Počasni član udruženja Magyar Szó, poznati pjesnik i prevodilac iz Vojvodine, Illés Fehér (Ileš Feher) je izvršio za nas, Mađare u Bosni i Hercegovini, izbor mađarskih pjesama. Iako je početna koncepcija -cjeloviti prikaz nacionalne poezije- konačno je sveden na predstavljanje savremene poezije, posao oko izbora pjesama bio je težak i odgovoran. Mađarska savremena poezija prikazana je sa 11 pjesama od 9 pjesnika. Mi Mađari Bosne i Hercegovine i ovom prilikom se zahvaljujemo Illésu Fehéru za trud i čestitamo zbog uspješnog rada.

Objavljujemo dva stiha sa prevodima Illésa Fehéra iz Atlasa evropske poezije :

Derd Šarkezi Razgovor cvetova

– Vrteći se na zasebnim vrežama, tužan cvet sam bio, tužan cvet si bila,
Hvala ti što si mi se u beskrajnom lutanju ipak – ipak pridružila.
Nervoznim, vijugavim viticama baš si tad dotrčala
Kad sam već skoro klonuo u hladu potamnelih stabala.

– Vrteći se na zasebnim vrežama, tužan cvet sam bio, tužan cvet si bila,
Hvala ti što si me u tvojoj samoći ipak-ipak prigrllila.
Već skoro sklopljene, suzne liske sama si mi otvorila
I kao goruću suzu dušu u moj duh usadila.

– Jedan kraj drugog i jedan protiv drugog
cvetamo mi, nemirni cvetovi,
Zagrljeno, kružeći kao na morskoj pučini
nestašni galebovi,
U oluji drhteći, na lažnim perlama grada
klizeći
Zauvek kao stranci ali oduvek kao poznanici.

– Jedan kraj drugog i jedan protiv drugog
cvetamo mi, nemirni cvetovi,
Sastavljeni u slomljenoj gordosti kao
prognani kraljevi
I tako gledamo jedan drugog tužno,
znatiželjno, sveznajući
Kao što zvezde promatraju međusobna
putanja padajući.

Pervod: Illés Fehér (Ileš Feher)

Endre Adi Jastrebov pir na šušnjju

Krećemo. U Jesen žurimo,
Klikćući, plaćući kružimo,
Dva jastreba umorna krila.

Leto nove pljačkaše ima,
Huje nova jastrebova krila,
Strasne ljubavne bitke besne.

Iz Leta prognano, polećemo,
Negde u Jesen slećemo,
nakostrešeno, zaljubljeno.

Naš poslednji pir sad slavimo:
Kandžama jedno drugo ranimo
I na vlažan šušanj padamo.

Prevod: Illés Fehér (Ileš Feher)

Latyak Süli Katalin

A szeretet ereje

Ha a szíved fáj mert
 megtépett az élet
 úgy érzed hogy nincs értelme
 küzdeni
 kegyetlen az élet
 nézz a gyerekekre
 nekik kellesz
 szeretetre megértésre
 segítségre vágnak
 és később is ha messze is vannak
 tanácsodra várnak
 és ha egyszer
 eljön az idő válni
 nem kell félni
 az ő szívükben örökre fogunk élni!

Snaga ljubavi

Kada ti srce boli
 i nedaće ti se čine nepremostivima
 misliš nema smisla boriti se dalje
 život je neumoljiv
 tada pogledaj decu svoju
 njima si potrebna
 željni su razumevanja
 ljubavi i pomoći
 a kad su daleko
 očekuju savjet tvoju
 i kada jednom
 dođe vrijeme rastanka
 ne trebamo se bojati
 u njihovim srcima
 zauvijek ćemo živjeti!

Prevela: Katalina Laćak

Julijin pileći paprikaš**Sastojci**

Za 4 – 6 osoba

- 1 pile (oko 1,5 kg)
- 50 g sušene slanine
- 1 glavica luka
- 2-3 zelene paprike
- 2 paradajza
- 100 ml kiselog vrhnja
- 150 g šampinjona
- 1 žlica crvene mljevene paprike (može i malo ljute)
- 1 žlica brašna
- 3 češnja bijelog luka
- biber
- sol
- 1 kaš. ulja
- 1 kaš. začina

Priprema

- 50 min
- Pile očistite, operite, narežite na manje komade i posolite. Slaninu narežite na tanke ploškice, luk i češnjak nasjeckajte. Oprane šampinjone narežite na listiće, papriku na kolutiće, a rajčicu (koju ste prethodno ogulili) na kockice.
- Na malo ulja kratko propirajte slaninu i luk, maknite sa štednjaka, dodajte crvenu mljevenu papriku i malo promiješajte. Na tome popecite piletinu sa svih strana, a zatim dodajte šampinjone, papriku, češnjak, papar i vegetu.
- Poklopljeno pirjati (u vlastitom soku bez dolijevanja vode) na laganoj vatri oko 15 minuta. Povremeno jelo promiješajte.
- Kad meso skoro omekša, dodajte rajčicu. Brašno i vrhnje razmutite s oko 100 ml vode, umiješajte u paprikaš i pustite da sve kratko prokuha.

Posluživanje

Kao prilog uz pileći paprikaš poslužite široke rezance i po želji salatu od krastavaca.

Savjet

Jelo možete oplemeniti dodatkom bijelog vina.

Napomena

Na početku pirjanja nije potrebno dolijevati vode jer dovoljnu količinu vlage sadrže šampinjoni i paprike.

Julia csirkepörköltje**Hozzávalók**

- 4-6 főnek
- 1 csirke (kb. 1,5 kg)
- 50 dkg füstölt szalonna
- 1 hagyma
- 2-3 zöldpaprika
- 2 db paradicsom
- 100 ml tejföl
- 150 g gomba
- 1 evőkanál paprika (lehet kicsit csipős)
- 1 evőkanál liszt
- 3 gerezd fokhagyma
- bors
- só
- 1 kanál olaj
- 1 kanál fűszer

Előkészítés

- 50 perc
- Tisztítsa meg a csirkét, mossa meg, vágja apró darabokra, és sózza meg. Szalonnát vágjuk vékony szeletekre a vöröshagymát és a foghagymát vágja apróra. Megmosott gombát szeletekre vágjuk, paprikát karikákra, a paradicsomot (amit korábban meghámoztuk), kockákra.
- Egy kevés olajon röviden megpirítani a szalonnát és a hagymát. Vegyük le a tűzről, és adjuk hozzá az őrölt paprikát, és keverjük egy kicsit. Ebben megpirítjuk a csirkét minden oldalon, majd hozzáadjuk a gombát, a paprikát, fokhagymát, borsot és fűszert.
- Lefedve pároljuk (a saját levében víz hozzáadása nélkül) alacsony lángon körülbelül 15 percig. Időnként keverjük meg az ételt.
- Amikor a hús már majdnem puha, hozzáadjuk a paradicsomot. Lisztet és tejszínt keverjük össze 100 ml vízzel, keverjük bele a pörköltbe, és mindent röviden forraljuk.

Tálalás

A csirke pörkölttel használható széles tészta és uborkasaláta.

Tanács

Az ételt javíthatja fehér borral.

Megjegyzés

A párolás elején nem szükséges hozzáadni a vizet, mert az elegendő nedvesség mennyiségét a gomba és a paprika tartalmazzák.

Vijenac od maka i oraha

Recept je iz stare Kiskegyved (Kiškeded) kuhinje.

- Priprema: 30 minuta
- Pečenje: 35 minuta

Sastojci (za 8 osoba)

Za tijesto:

- 3 cijela jaja
- 20 grama šećera
- 2 dl mlijeka
- 20 g mljevenog maka
- 20 g brašna
- 1 vrećica praška za pecivo
- naribana limunova kora
- Rama margarin / podmazivanje kalupa /

Za kremu:

- 20 grama oraha , sitno gnječenih
- 15 grama meda
- 7 kašičica šećera
- 5 ml vrhnja
- 2 - kašike fixer pjene
- Za premazivanje tijesta : marmelada od marelica

Priprema:

- Za tijesto: Jaja sa šećerom i pola mlijeka (1 dl) dobro izmješamo, a zatim dodajemo mak, limun, brašno pomiješano sa praškom za pecivo i na kraju preostalo mlijeko. Dobro umijesiti.
- Sipamo u podmazan pleh za kuglof i pečemo.
- Za kremu: orase dobro zgnječiti ili izreckati. A može se "izudarati" sa čekićem za meso.
- Med se zagrijava sa šećerom i pazi se da ostane svijetle boje dok se karamelizira.
- U karamel sipamo orase i dobro promješamo.
- Prospemo na pleh podmazan margarinom, i ostavimo da se skroz ohladi.
- Kada se ohladi, ponovo razbijemo na sitne komadiće. I ovdje možete koristiti čekić za meso.
- Za šlag: Šlag izmutimo na čvrsto uz dodatak fixera za šlag.
- S astavljanje: Ohlađeno tijesto siječemo na pola ili na tri dijela, premažemo marmeladom od marelica, na to stavimo šlag, i pospemo karameliziranim orasima.
- Premažemo sa šlagom, malo prošaramo sa viljuškom, ukrasimo preostalim karameliziranim orahom. Temperatura rerne je 180 °C.

Máros-diós koszorú recept

Egy régebbi kiskegyedi recept.

- Előkészület: 30 perc
- Sütés: 35 perc

Hozzávalók (8 főre)

A tésztához:

- 3 egész tojás
- 20 dkg cukor
- 2 dl tej
- 20 dkg darált mák
- 20 dkg liszt
- 1 cs sütőpor
- reszelt citromhéj
- Rama margarin/zsír a formához

A krémhez:

- 20 dkg dióbél , apróra összetörve
- 15 dkg méz
- 7 evőkanál cukor
- 5 dl tejszín
- 2 kanál habfixáló
- baracklekvár a tészta kenéséhez

Elkészítés

1. A tésztához: a tojásokat a cukorral a tej felével jól összekeverjük, majd hozzáadjuk a mákot, a reszelt citromhéjat, a sütőporral elkevert lisztet, és végül a maradék tejet. Jól kikeverjük.
  2. Margarinozott/zsírozott és lisztezett kuglófformába öntjük, megsütjük. Tűpróba javasolt.
  3. A krémhez: a diót jól összetörjük, vágjuk (én húsklopfolót használtam).
  4. A mézet a cukorral felmelegítjük, és világosra piritjuk (karamellizáljuk).
  5. A karamellbe beleszórjuk a diót, jól összekeverjük.
  6. Kivajazott tepsin szétterítjük, és hagyjuk teljesen kihűlni.
  7. Mikor kihűlt, megint apróra összetörjük (itt is húsklopfolót használtam).
  8. A tejszínt a habfixálókcal keményre verjük.
  9. Összeállítás: a kihűlt tésztánkat ketté- vagy háromba vágjuk, megkenjük baracklekvárral, majd erre jön a tejszín, és megszórjuk a karamelles dióval. Ráhelyezzük a felső lapot.
  10. Megkenjük a tejszínnel, villával kicsit megmintázzuk, majd megszórjuk a maradék karamelles dióval. Tejszínnel díszíthetjük.
- Sütési hőfok: 180°C

Aleksandra Đurović

Vlada Republike Srpske

Grad Banja Luka

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

Támogatóink/Naši donatori